

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Regional- og landdistriktspolitisk redegørelse 2021 af 29/10 21.

(Redegørelse nr. R 6).

Indenrigs- og boligministeren (Kaare Dybvad Bek):

1. INDLEDNING

I de seneste årtier har mange danskere oplevet, at der bliver længere til helt almindelige dagligdags funktioner som fx hospitaler og butikker. Denne udvikling har medvirket til, at mange enten er flyttet til eller tættere på de større byer, hvor det er nemmere at få en travl hverdag med job, skolegang, indkøb og fritidsliv til at hænge sammen.

Også virksomheder i landdistrikterne og uden for de større byer flytter aktiviteter, bl.a. fordi det kan være svært at finde den kvalificerede arbejdskraft, der skal til for at drive forretningen.

Udviklingen sætter spor i mange områder med lukning af butikker, tiloversblevne erhvervsbygninger og et boligmarked, der nogle steder er under pres.

Udviklingen har bl.a. rod i politiske beslutninger, der gennem de seneste årtier har trukket Danmark skævt og medført en for vidtgående centralisering. Sådan skal det ikke være.

Næsten hver anden dansker bor uden for de større byer. Det er afgørende, at man også her kan bo, arbejde og leve et godt liv. Derfor har regeringen sat en ny, ambitiøs retning. En retning væk fra centralisering og mod større nærhed.

Regeringen er allerede nået langt. Der er bl.a. indgået politisk aftale om et nyt udligningssystem, der sikrer mere lige rammer for velfærd i Danmark. Aftalen betyder, at der flyttes 1,4 mia. kr. ekstra til landets yderkommuner, og den omfatter et særligt tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner på 1,5 mia. kr.

Hertil kommer aftale om *Infrastrukturplan 2035*, som indeholder nye initiativer på transportområdet i hele landet for i alt ca. 105,8 mia. kr. frem mod 2035. Der er også indgået aftale om flere næropolitienheder, der flytter politiet tættere på borgerne i bl.a. Odsherred og Brønderslev kommuner, og aftale om otte nye skattecentre, hvoraf de to første åbnede i 2020 i Fredericia og Frederikssund.

I maj præsenterede regeringen udspillet *Tættere på – flere uddannelser og stærke lokalsamfund* med i alt 19 initiativer, der skal sikre bedre sammenhæng fra kyst til kyst og bringe nærheden og livet tilbage i lokalsamfundene.

Regeringen og et bredt flertal i Folketinget har siden indgået en aftale om flere og bedre muligheder for at tage en uddannelse i hele Danmark. Aftalen rummer en ambitiøs målsætning om, at 60 pct. af uddannelsespladserne på de fire store velfærdsuddannelser på sigt skal ligge uden for de største byer. Med aftalen indføres bl.a. også et nyt regionalt taxame-

tersystem og en 2030-målsætning om højere optag uden for storbyerne og lavere optag i de største byer.

Regeringen har med sit forslag til finanslov for 2022 lagt op til at afsætte ca. 430 mio. kr. i 2022, ca. 510 mio. kr. i 2023 og ca. 545 mio. kr. årligt i 2024 og 2025 til initiativer, der skal understøtte et Danmark, der hænger bedre sammen.

Endelig vil regeringen inden længe følge op med endnu et udspil med en række initiativer, som samlet skal bidrage yderligere til at sikre en balanceret udvikling i by og land.

Covid-19-krisen har skabt store udfordringer i hele landet – også i landdistrikterne. Men krisen har også skabt nye muligheder. Fx har tusindvis af byboere i kortere eller længere perioder boet hos familie, i ferieboliger m.v. uden for de større byer og afblæst ferierejsen til udlandet for fx at tage på hop mellem danske øer. De øgede muligheder for hjemmearbejde og positive oplevelser af livet uden for de større byer kan måske føre til nye livs- og boligvalg, der på sigt kan bidrage til en positiv udvikling i mange landdistriktsområder, inklusive flere småøer.

Dette års Regional- og landdistriktspolitiske redegørelse viser flere tegn på en positiv udvikling. Fx peges der i redegørelsen på, at udviklingen i antal folkeskoler er stabiliseret efter en årrække med skolelukninger. Samtidig er udbuddet af erhvervsuddannelser pr. kommune steget i en lang række kommuner, også i tyndere befolkede landdistriktskommuner.

Redegørelsen viser imidlertid også, at der fortsat er udfordringer at tage fat på, fx i forhold til at sikre et godt udbud af videregående uddannelser i hele Danmark.

Danmark skal ikke være kendetegnet ved store forskelle på tværs af landet. Derfor arbejder regeringen fortsat målrettet på at løse de udfordringer, der er Danmark skal være et land med gode muligheder for at bo, arbejde og have et godt liv, uanset hvor man bor.

LÆSEVEJLEDNING**Redegørelsens opbygning**

Dette års redegørelse består af en række temakapitler. I hvert kapitel beskrives udviklingen inden for et tema, fx uddannelse. Derudover præsenteres de initiativer, som regeringen har lagt frem siden sidste redegørelse fra november 2020, og som er relevante for det pågældende tema.

Redegørelsens definitioner af landdistrikter

I redegørelsen anvendes to forskellige definitioner af landdistrikter. Den ene og mest gængse definition bygger på en gruppering af de 98 kommuner efter kommunetype (kommunetypologi). Den anden definition bygger på en sognetypologi. I begge typologier er afstanden til et større byområde (mere end 45.000 indbyggere) et centralt kriterium.

Kommunetypologi

Redegørelsen inddeler de 98 kommuner i tre hovedtyper alt efter nærheden til en by med 45.000 indbyggere eller mere.

- »Større bykommuner« består af kommuner med én eller flere byer med 45.000 indbyggere eller mere.
- »Kommuner tæt på en større by« består af kommuner, som ikke har byer med 45.000 indbyggere eller mere, men hvor medianborgeren har mindre end en halv times kørsel i bil til en by med 45.000 indbyggere eller mere.
- »Kommuner længere væk fra en større by« består af kommuner, hvor kommunens største by har færre end 45.000

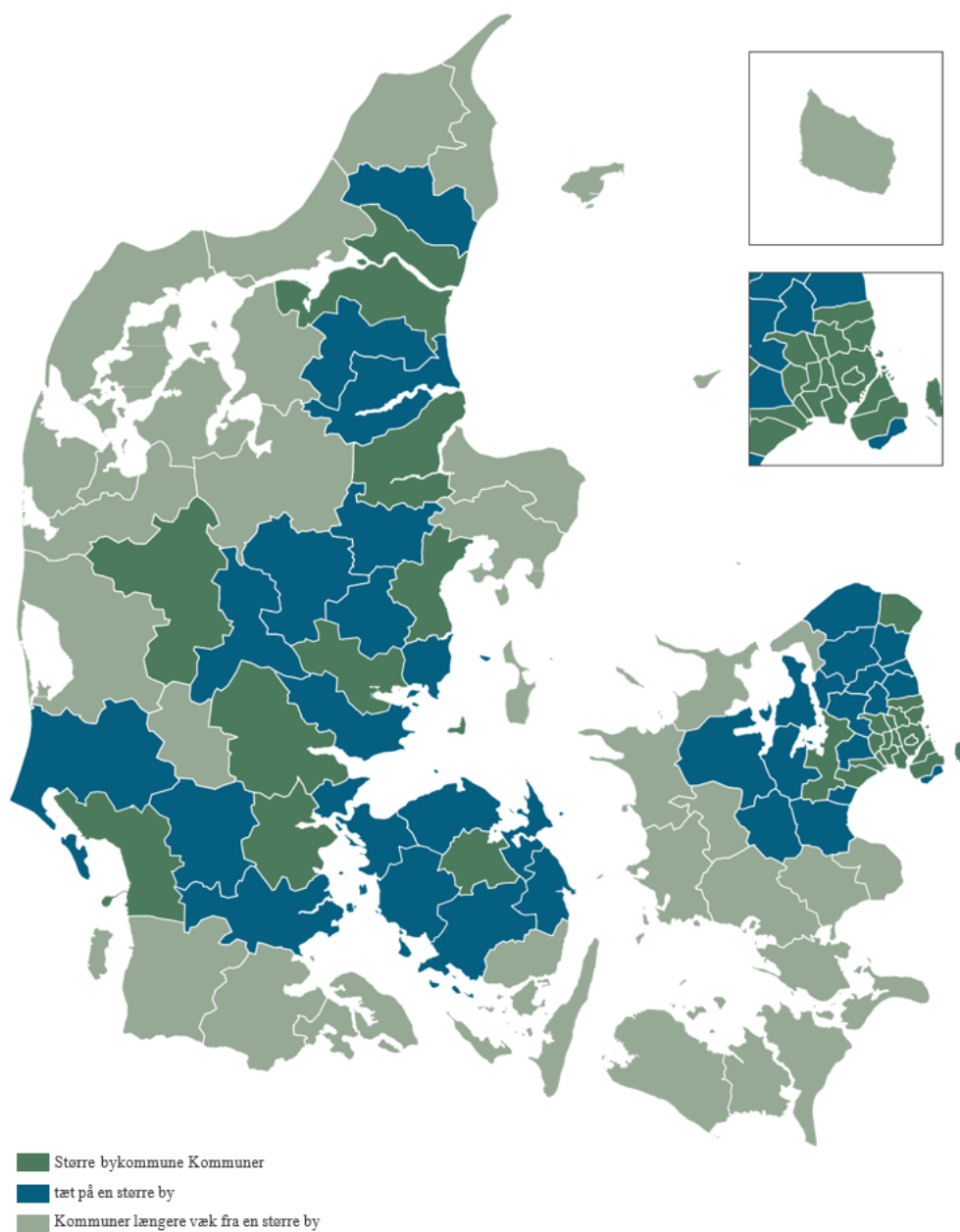
indbyggere, og hvor medianborgeren har mere end en halv times kørsel i bil til en by med 45.000 indbyggere eller mere.

Sognetynologi

Redegørelsen inddeler endvidere sogne i fire forskellige typer.

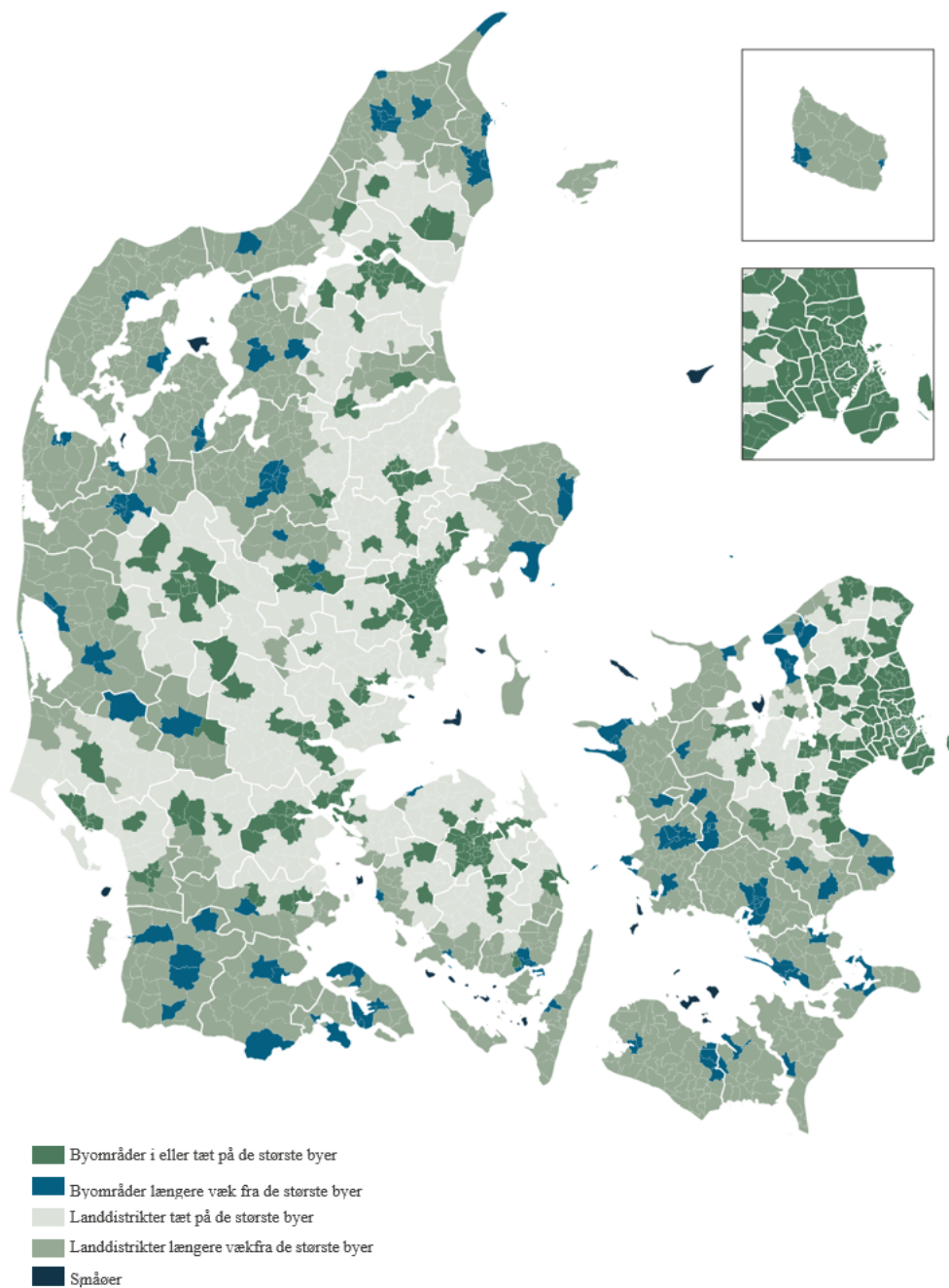
	<i>Sognet ligger mindre end en halv times kørsel fra et større byområde (en by med 45.000 indbyggere eller mere)</i>	<i>Sognet ligger mere end en halv times kørsel fra et større byområde (en by med 45.000 indbyggere eller mere)</i>
Mere end halvdelen af indbyggerne i sognet bor i byer med over 3.000 indbyggere	Byområder i eller tæt på de største byer	Byområder længere væk fra de største byer
Mindre end halvdelen af indbyggerne i sognet bor i byer med over 3.000 indbyggere	Landdistrikter tæt på de største byer	Landdistrikter længere væk fra de største byer

Figur 1.1: De tre typer af kommuner

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet.

Figur 1.2: De fire typer af sogne og de 27 småøer

Anm.: Kortet er opdateret ift. den oprindelige sognetypologi i Regional- og landdistriktpolitisk redegørelse fra 2013. Det skyldes, at flere sogne er lagt sammen siden 2013. Ved sammenlægning af to sogne i hver sin kategori er det nye sogn kategoriseret som det af de to tidligere sogne med størst bytilknytning.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet.

2. DEMOGRAFI

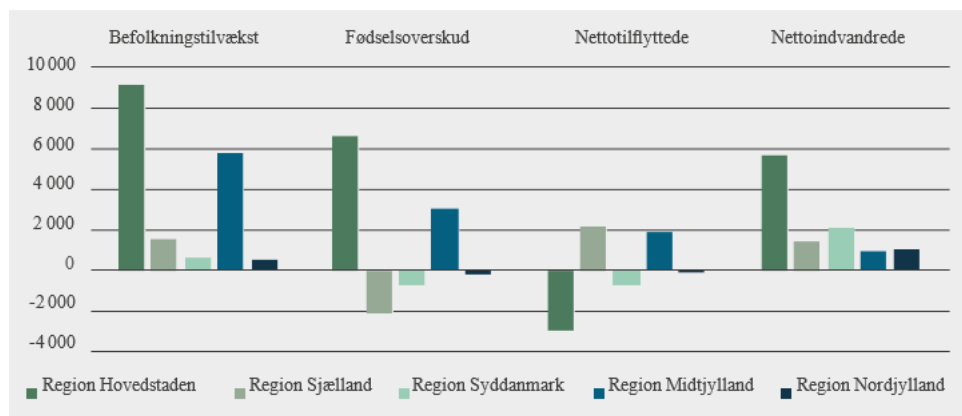
Demografien – befolkningens størrelse og sammensætning m.v. – har stor betydning for både levevilkår og udviklingsmuligheder i landdistriktsområderne. Den er bl.a. afgørende for udbuddet af arbejdskraft og dermed mulighederne for at drive virksomhed. Den påvirker også foreningslivet, omsætningen i butikker, efterspørgslen efter offentlig service osv.

Befolkningstallets udvikling i regionerne

I 2020 steg befolkningstallet i Danmark med ca. 17.000 personer. Region Hovedstaden og Region Midtjylland har oplevet den største befolkningstilvækst, mens Region Syddanmark, Region Sjælland og Region Nordjylland har oplevet en mere beskeden tilvækst. Der er forskellige årsager til befolkningstilvæksten. Nogle steder skyldes den fødselsoverskud, mens

den andre steder skyldes tilflytning eller indvandring (tabel 2.1).

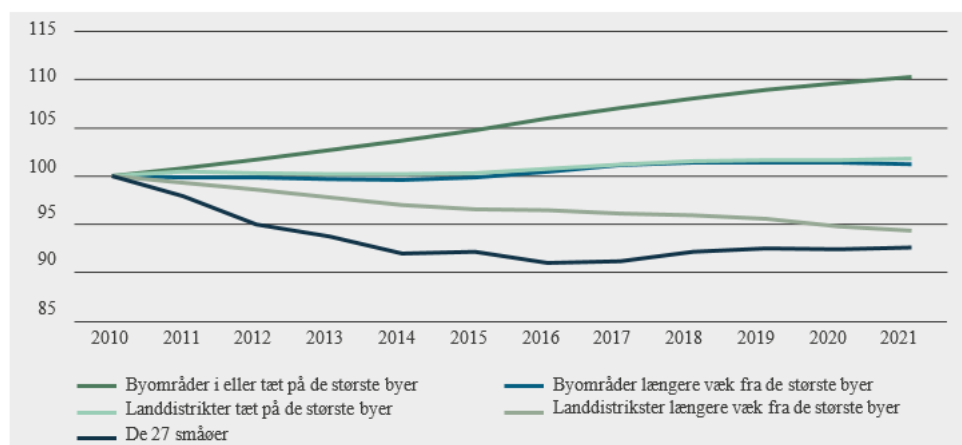
Tabel 2.1: Befolkningsudvikling i regionerne, 2020

Anm.: Nettotilflyttede dækker over personer, der er flyttet til/fra andre regioner, mens nettoindvandrede dækker over personer, der er flyttet til/fra udlandet. Summen af de tre kategorier er ikke nødvendigvis lig med »samlet befolkningstilvækst«, da der også er mindre korrektioner i den samlede befolkningstilvækst pga opdateringer af CPR.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figur 2.2: Udviklingen i befolkningstal fordelt på landdistrikter og byområder tæt på og længere væk fra de største byer, 2010-2021

Anm.:Udvikling i befolkningstal opgjort på basis af sognetypologien. Befolkningstallet er opgjort den 1. januar hvert år (2010 = 100).

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

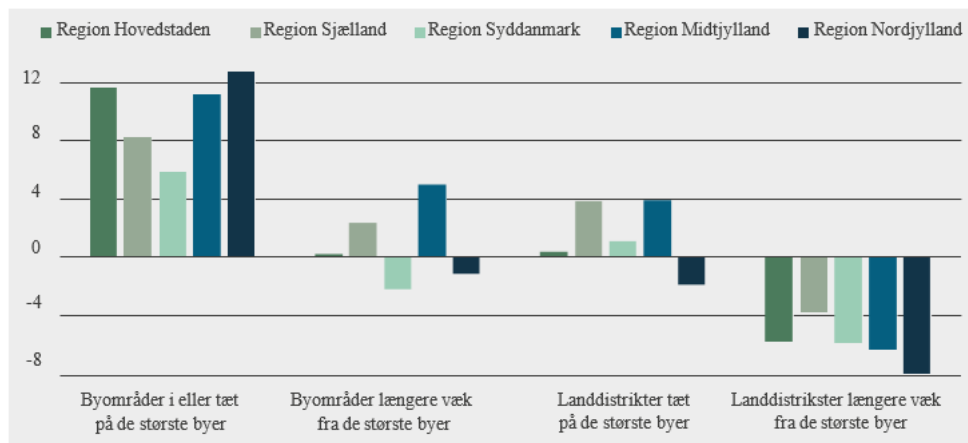
Befolkningstallets udvikling på tværs af sogne

Der er stor forskel på befolkningsudviklingen i de største byer og i de landdistrikter, der ligger længere væk fra de største byer (fig. 2.2). Mens befolkningstallet i byområder i eller tæt på de største byer er vokset med ca. 1 pct. årligt siden 2010, har landdistrikter længere væk fra de største byer oplevet et fald på næsten 6 pct. i samme periode. Byområder længere væk fra de største byer og landdistrikter tæt på de største byer har haft en mindre vækst de seneste fem år, mens befolkningstallet de forudgående fem år var stabilt.

Befolkningstallets udvikling på tværs af regioner

Udviklingen i befolkningstallet i de forskellige sognetyper på tværs af regioner viser en tydelig tendens (fig. 2.3). I alle fem regioner har befolkningstallet været stigende i byområder i eller tæt på de største byer. Omvendt har det været faldende længere væk fra de største byer. Region Nordjylland er den region, der både har oplevet størst vækst i indbyggertallet i byområder og det største fald i landdistrikterne.

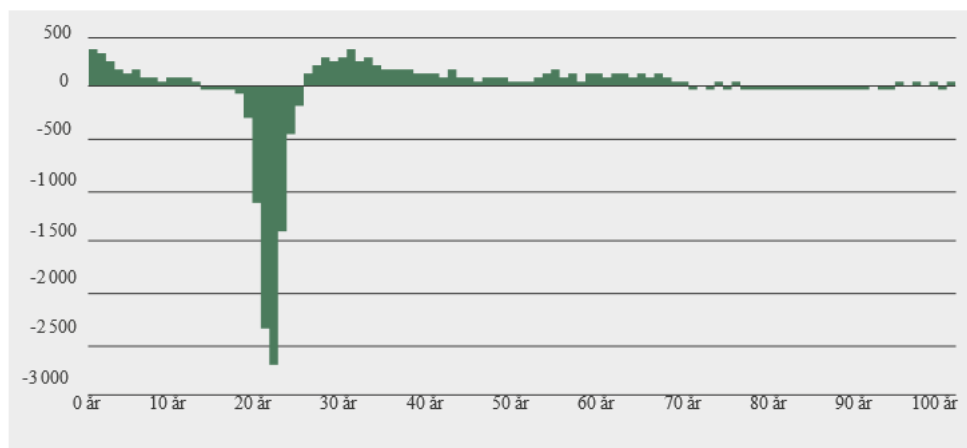
Figur 2.3: Regionale forskelle i udviklingen i befolkningstal, 2010-2021

Anm.: Figuren viser den procentvise udvikling i befolkningstallet siden 2010 på tværs af de fire sogentyper i hver region. Befolkningstallet er opgjort den 1. januar hvert år.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Figur 2.4: Nettotilflytning til kommuner længere væk fra en større by fordelt på alder, 2020

Anm.: Figuren viser nettoantallet af personer, der er flyttet til/fra en kommune, der ligger længere væk fra en større by for alle aldre fra 0 år til 100 år. Nettotilflytningerne er opgjort som antal tilflyttere til kommunerne minus antallet af fraflyttere til kommuner i hver aldersgruppe.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

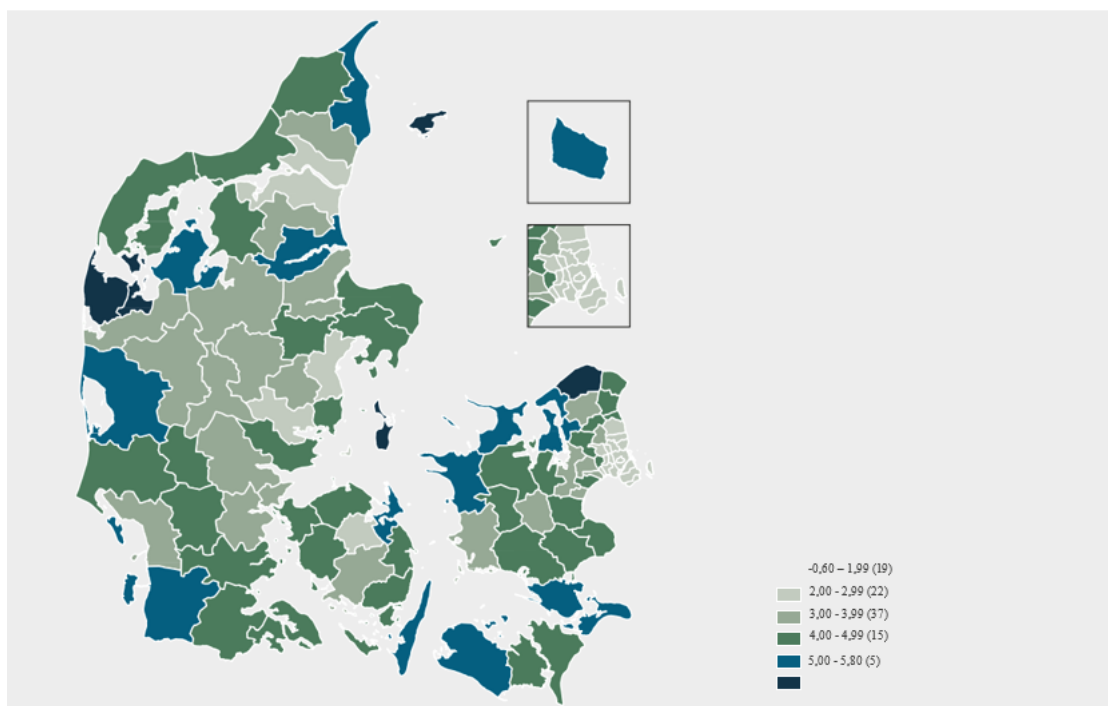
Nettotilflytning til kommuner længere væk fra en større by

Som det fremgår af figur 2.4, er der også i 2020 sket en nettotilflytning af borgere i den erhvervsaktive alder til kommuner længere væk fra de større byer. Der er samtidig tilflytning af mindre børn, så en del af tilflytningen udgøres af familier med børn. Denne tilflytning er imidlertid ikke stor nok til at opveje fraflytningen af unge fra de samme kommuner.

Udviklingen i gennemsnitsalderen i kommunerne

Gennemsnitsalderen stiger på landsplan. Siden 2008 er den steget med to år fra 40 til 42 år. Der er dog store regionale forskelle på, hvor stort springet i gennemsnitsalderen har været (fig. 2.5). Gennemsnitsalderen er faldet lidt i enkelte kommuner i hovedstadsområdet, herunder Frederiksberg og Københavns kommuner. De større bykommuner har generelt haft en mindre stigning i gennemsnitsalderen, mens den største stigning er sket i kommuner længere væk fra en større by.

Figur 2.5: Udvikling i gennemsnitsalder i kommunerne, 2008-202

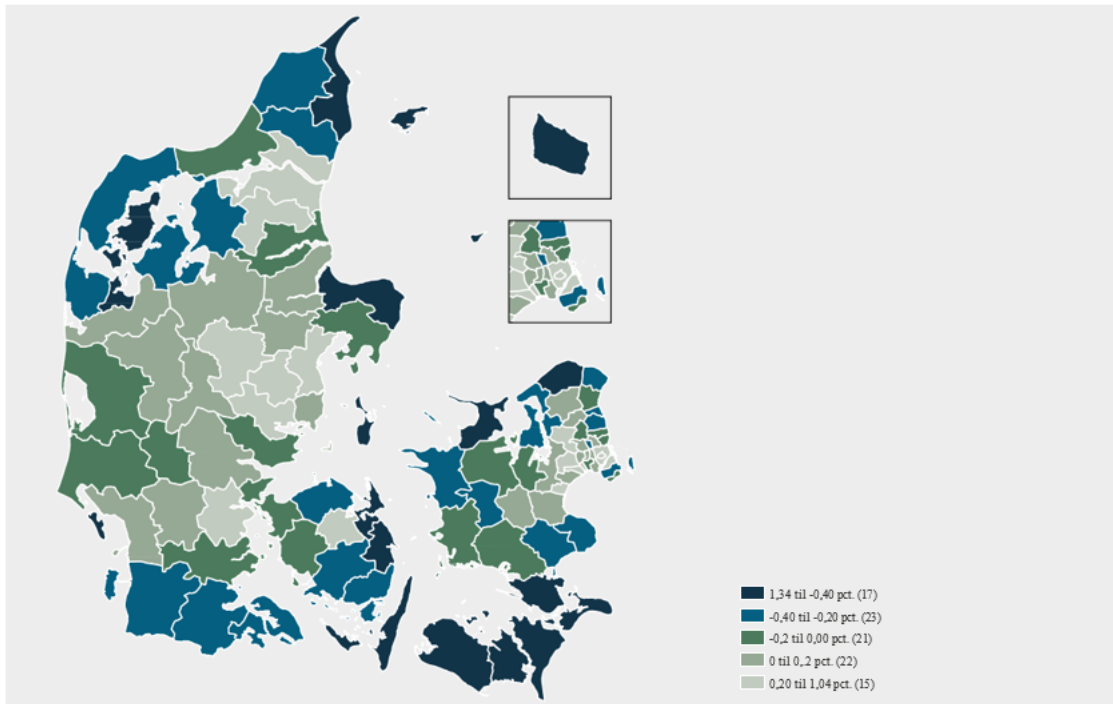
Anm.: Figuren viser udviklingen i gennemsnitsalderen i kommunerne, dvs. gennemsnitsalderen i 2021 fratrukket gennemsnitsalderen i 2008.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Fødselsbalancen i kommunerne

Selvom gennemsnitsalderen stiger i hele landet, bliver der stadig født flere, end der dør på landsplan. Det er dog primært i kommuner med større byer, samt de tilstødende kom-

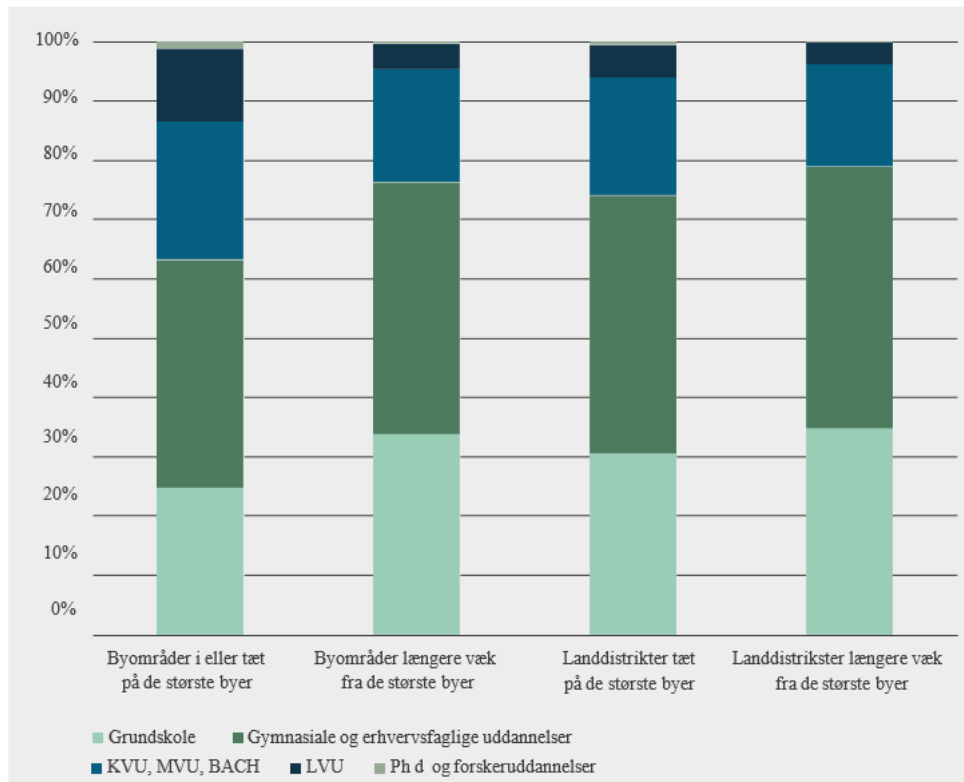
muner, hvor der er et fødselsoverskud (fig. 2.6). I de fleste kommuner længere væk fra de større byer er der et fødselsunderskud, dvs. der dør flere, end der bliver født.

Figur 2.6: Fødselsoverskud i kommunerne, 2020

Anm.: Figuren viser fødselstallet i kommunerne, dvs. antal fødte minus antal døde i 2020.
Kilde: Danmarks Statistik.

Figur 2.7: Befolkningens højeste fuldførte uddannelse, 2020

Anm.: Figuren er opgjort efter bopælsogn. Uddannelserne er grupperet efter DISCED. Kun personer med alderen 15+ er talt med. KVV og MVU er henholdsvis korte videregående uddannelser (typisk 2 år) og mellemlange videregående uddannelser (typisk 3-4,5 år). BACH angiver bachelorgrad og LVU er lange videregående uddannelser (5-6 år).

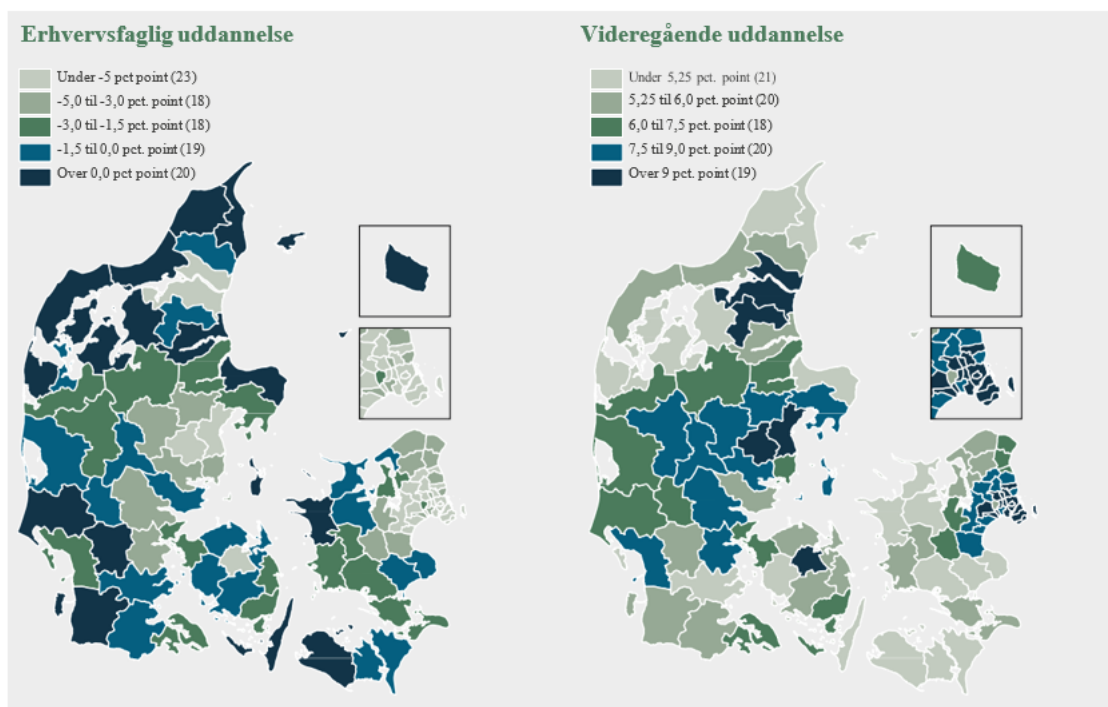
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Befolkningens uddannelsesniveau

Hovedparten af befolkningen længere væk fra de større byer har en grundskole, gymnasial uddannelse eller erhvervsfaglig uddannelse som den højest fuldførte uddannelse. I byområder tæt på de større byer udgør denne gruppe kun ca. 60 pct., og særligt andelen af befolkningen, der har en lang videregående uddannelse som den højest fuldførte uddannelse,

er større end i de øvrige dele af landet (fig. 2.7). Andelen af personer med en lang videregående uddannelse er ca. tre gange større i byområderne tæt på de større byer end i resten af landet. Andelen af personer med en kort videregående uddannelse, mellemlang videregående uddannelse eller bachelorgrad som den højest fuldførte uddannelse varierer derimod ikke helt så meget på tværs af de forskellige sognetyper.

Figur 2.8: Udvikling i andelen af befolkningen med hhv. en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, 2008-2020

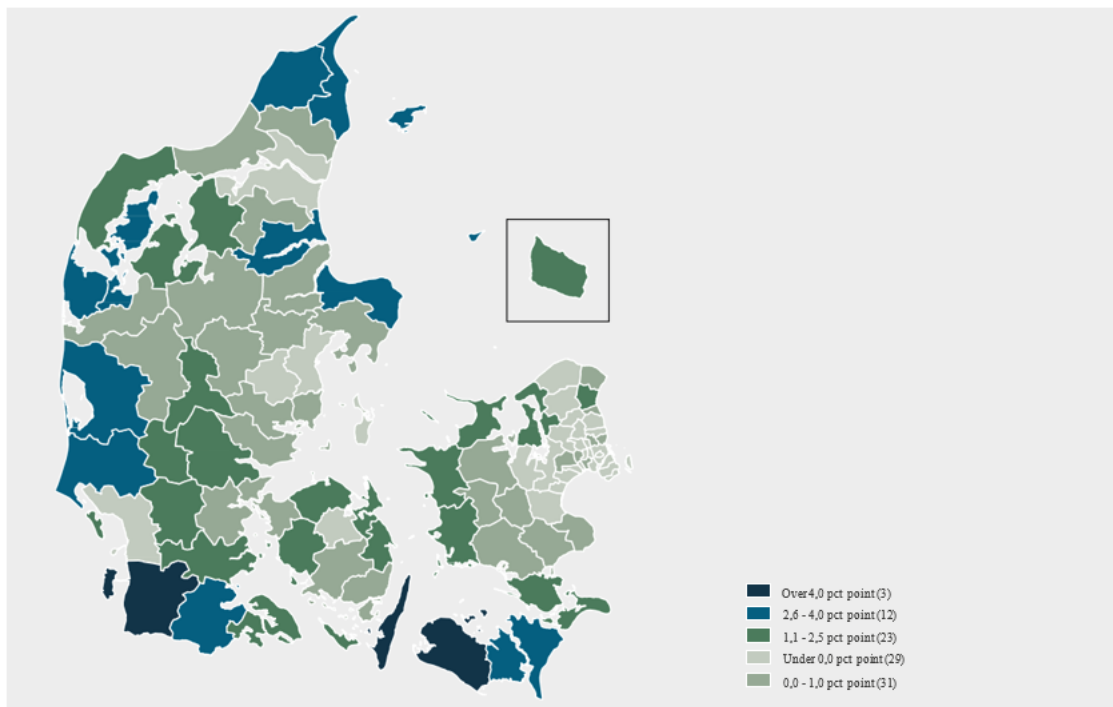

Anm.: Andelen af personer i den arbejdsdygtige alder (15-69 år). Udvikling i andelen er opgjort i procentpoint.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Befolkningens uddannelsesniveau på tværs af kommuner
Fra 2008 til 2020 er andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse faldet i størstedelen af kommunerne. De kommuner, hvor andelen er steget, ligger typisk længere væk

fra de større byer (fig. 2.8). I samme periode er andelen af befolkningen med en videregående uddannelse som den højest fuldførte steget i samtlige kommuner med størst stigning i de større bykommuner samt omkringliggende kommuner.

Figur 2.9: Langtidsforsørgede: Nettoprocent for til- og fraflyttere, 2013-2018

Anm.: Nettoprocent i procentpoint er andelen af tilflyttere fratrukket andelen af fraflyttere, som er 18-64-årige langtidsforsørgede.
Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet (2021): Flyttemønstres og nærmiljøets betydning for den sociale sammensætning og beskæftigelse.

Karakteristika for til- og fraflyttere til kommuner

En analyse udarbejdet af Indenrigs- og Boligministeriet¹ viser, at en del af tilflytterne til landdistrikterne er personer i sårbare grupper, eksempelvis langtidsforsørgede, som typisk har færre ressourcer. Analysen viser, at der i mange landdistriktskommuner er en nettotilflytning af personer, der har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, en lavere uddannelse, er tidligere straffede eller er langtidsforsørgede (fig. 2.9). En del af forklaringen kan være, at personer med færre ressourcer flytter til kommuner, hvor boligpriserne er lavere end der, hvor de er flyttet fra. En opgørelse af flytninger på tværs af kommunegrænser i 2020 peger endvidere på, at tilflytterne til de større byer har de højeste indkomster, mens tilflyttere til nogle af de kommuner, der ligger længst fra de større byer, har de laveste indkomster. Den generelle tendens er, at jo længere væk fra hovedstadsområdet og Aarhus, des lavere er tilflytternes indkomst.²

¹ Indenrigs- og Boligministeriet (2021): Flyttemønstres og nærmiljøets betydning for den sociale sammensætning og beskæftigelse.

² Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2021): Geografisk ulighed – Hørsholms tilflyttere er dobbelt så rige som Lollands.

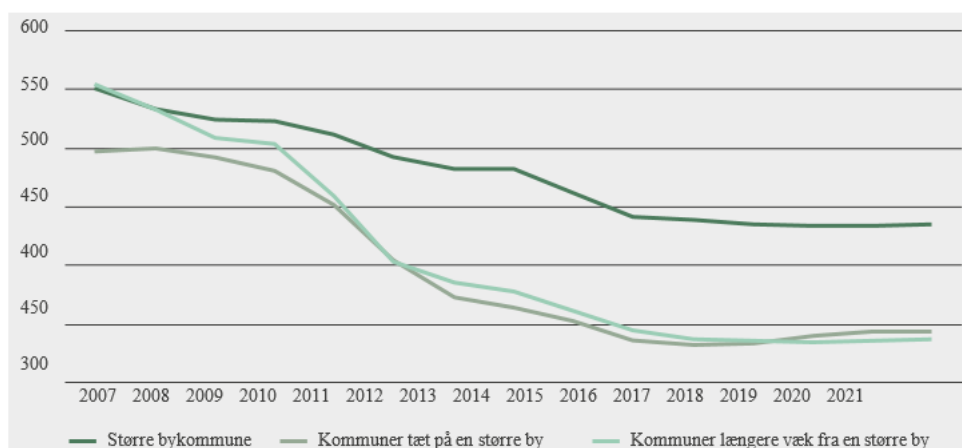
3. UDDANNELSE

Adgang til lokale uddannelser på flere niveauer har stor betydning for et områdes udvikling, bl.a. for områdets evne til at tiltrække og fastholde unge, for områdets attraktivitet i forhold til bosætning og for områdets mulighed for at tilbyde de lokale virksomheder kvalificeret arbejdskraft. Adgangen til flere uddannelsesmuligheder lokalt kan desuden bidrage til, at flere får en uddannelse, fx personer, som har stiftet familie og ikke har mulighed for at flytte til en større by, selvom de ønsker at starte en uddannelse.

Udviklingen på folkeskoleområdet

Antallet af folkeskoler på landsplan har indtil for nyligt været i tilbagegang. Kommuner længere væk fra de største byer har haft den største relative nedgang i antallet af skoler siden 2007, mens større bykommuner har haft den mindste nedgang (fig. 3.1). I de senere år har antallet af folkeskoler imidlertid været stabilt. Selvom det ikke kun er i landdistriktskommunerne, at der har været lukninger og sammenlægninger af folkeskoler, kan konsekvenserne ofte være større, når en skole lukker i et tyndt befolket område. Det skyldes, at afstanden til den næste nærmeste skole ofte vil være noget længere end i byerne, og at adgang til skoler spiller en central rolle for bl.a. bosætning.

Figur 3.1: Udvikling i antal folkeskoler, 2008-2021

Anm.: Antallet af folkeskoler er opgjort som gennemsnittet i de to skoleår, der indgår i kalenderåret. For det seneste skoleår er der tale om et forventet antal.

Kilde: Noegletal.dk samt egne beregninger.

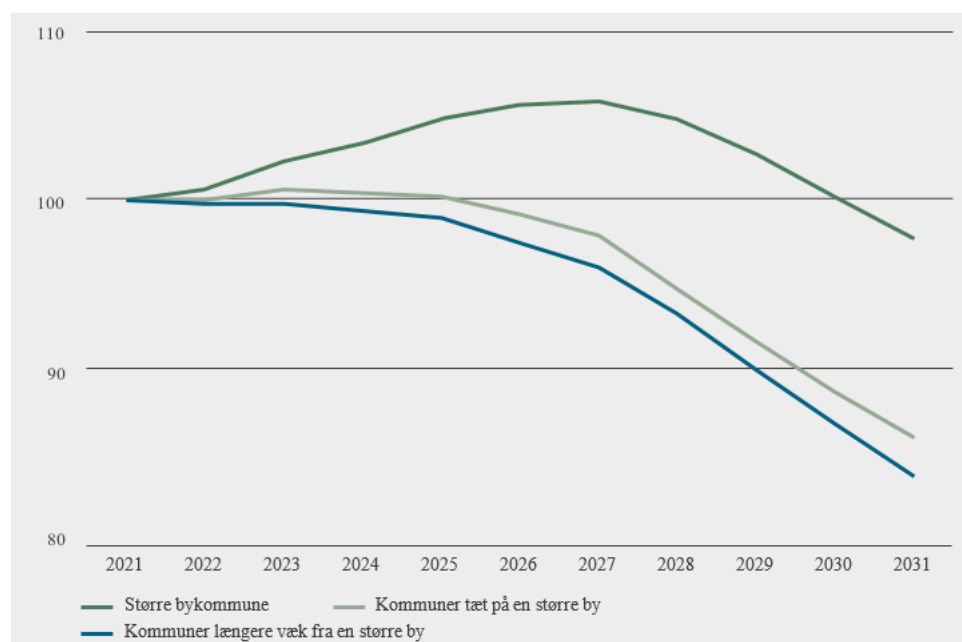
Udviklingen i antallet af unge

Antallet af unge i landdistrikterne er faldende, og fremskrivninger viser, at ungdomsårgangene bliver endnu mindre (fig. 3.2). Ifølge befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik vil der i 2031 eksempelvis være 11.500 færre personer i aldersgruppen 16-19 år i kommuner længere væk fra en større by i forhold til 2021. Det svarer til et fald på knap 17 pct. Det mindre antal unge skaber bl.a. udfordringer for de små gymnasier uden for de store byer, som kæmper med faldende elevtal. Samme problemstilling gør sig gældende for erhvervsskolerne.

Erhvervsuddannelsesudbuddet

Det er særligt de store byer, der har et højt antal erhvervsuddannelsesudbud. Der er generelt sket en stigning i antal erhvervsuddannelsesudbud i perioden 2010 til 2020, men mest i kommuner, som allerede havde et udbud. Antallet af kommuner uden erhvervsuddannelser er på landsplan vokset fra 25 i 2010 til 29 i 2020 (fig. 3.3). På erhvervsuddannelsesområdet kan konjunkturer og lærepladsmuligheder påvirke skolerne uddannelsesudbud fra år til år.

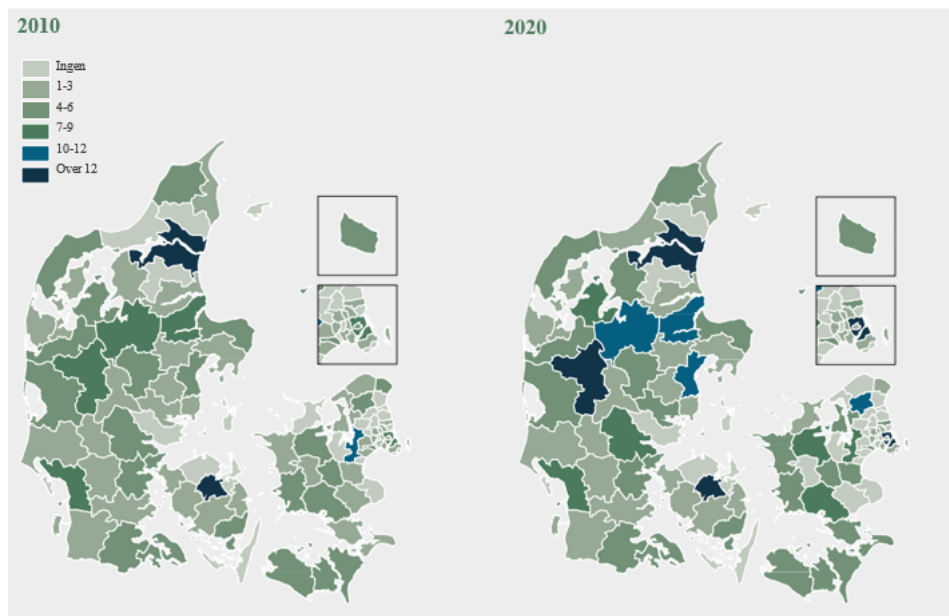
Figur 3.2: Udviklingen i unge i alderen 16-19 år, 2021-2031

Anm.: Figuren viser udviklingen i antallet af personer i alderen 16-19, som er den typiske alder for unge, der starter på en ungdomsuddannelse. Da antallet af unge er markant forskelligt i de tre kommunetyper, er grafen normaliseret, hvor befolkningen i 2021 = 100, for at vise udviklingen (2021 = 100).

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Figur 3.3: Antal erhvervsuddannelsesudbud pr. kommune, 2010 og 2020

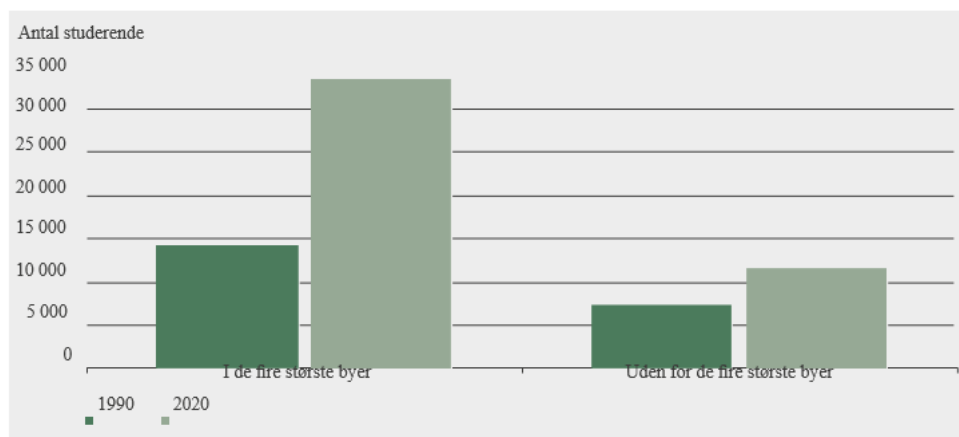

Anm: Der tages forbehold for, at antallet af afdelinger i de enkelte år er behæftet med usikkerhed grundet usikkerhed vedr. skolernes registreringspraksis.

Et udbud svarer til, at der er elever på mindst én specifik erhvervsuddannelse inden for et af de fire uddannelsesområder »fødevarer, jordbrug og oplevelser«, »teknologi, byggeri og transport«, »sundhed, omsorg og pædagogik«, samt »kontor, handel og forretningsservice« på en bestemt uddannelsesinstitution. Hvis en afdeling har elever på uddannelser både inden for fx »fødevarer, jordbrug og oplevelser« og »teknologi, byggeri og transport« tælles dette som to udbud.

Kilde: Institutionseftersyn af Implement Consulting Group i samarbejde med Damvad Analytics. Institutionseftersynet er baseret på data fra Børne- og Undervisningsministeriet og Danmarks Statistik samt survey-data.

Figur 3.4: Antal af afgangsstuderende på de videregående uddannelser, der boede i de fire store byer og resten af landet, 1990-2020

Anm: Afgangsstuderende er opgjort som personer der fuldførte en videregående uddannelse, og dækker erhversakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser, universitetsuddannelser samt øvrige videregående uddannelser. Afgangsstuderende på universitetsuddannelserne er opgjort som akademisk bachelor og udelte kandidater. De delte kandidatuddannelser er ekskluderet for at undgå dobbelttælling. Internationale studerende er ikke med i opgørelsen. De fire store byer er Storkøbenhavn (inkl. kommuner med S-togsforbindelse og kystbane), Aarhus, Odense og Aalborg.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Videregående uddannelser

Flere unge tager i dag en videregående uddannelse, og flere flytter til de større byer for at gøre det. Fra 1990 til 2020 er antallet, der færdiggjorde en videregående uddannelse, steget fra ca. 22.000 til ca. 45.000 studerende årligt.³ I samme periode er antallet af afgangsstuderende, der er bosat i en af lan-

dets store universitetsbyer – København, Aarhus, Odense eller Aalborg – steget markant mere end antallet, der bosætter sig uden for de store byer. Fra 1990 til 2020 er antallet af årlige afgangsstuderende bosat uden for de store byer steget fra ca. 7.400 til ca. 12.000, mens tallet i de store byer er steget fra ca. 14.000 til ca. 34.000 (fig. 3.4). Det svarer til en stigning på ca.

130 pct. i antallet af afgangsstuderende, der er bosat i en af de fire største byer og en stigning på ca. 60 pct. i antallet, der er bosat uden for de fire største byer. Udviklingen betyder, at de afgangsstuderende i dag er mere koncentreret i de store byer. I 1990 var 66 pct. af de årlige afgangsstuderende bosat i de største byer. I 2020 var den andel steget til 74 pct. – altså tre ud af fire.

Konsekvensen er, at mindre byer oplever, at en større andel af de unge flytter til de større byer end tidligere. Samtidig bliver de studerende ofte boende i den kommune, hvor de dimitterer. En forskningsrapport viser således, at kun omkring hver femte af dem, som er fraflyttet en række af de tyndest befolkede kommuner i forbindelse med studiet, flytter tilbage inden for tre år efter studiets afslutning.⁴ Mange bliver i stedet boende i de områder, hvor de har boet i studietiden. Den stigende koncentration af studerende i de største byer sammenholdt med de faldende ungdomsårgange kan skabe udfordringer i forhold til rekrutteringen af studerende til videregående uddannelser i de mindre byer.

Regeringens initiativer

Flere velfærdsuddannelsespladser uden for de store byer

Regeringen og et bredt flertal af Folketingets partier har i juni 2021 indgået *Politisk aftale om rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder i hele Danmark*. Regeringen og aftalpartierne er bl.a. enige om en fælles målsætning, hvor 60 pct. af uddannelsespladserne på de fire store velfærdsuddannelser (sygeplejerske, folkeskolelærer, pædagog og socialrådgiver) på sigt skal ligge uden for de største byer. Målsætningen skal frem mod 2030 indfries ved at oprette ca. 1.000 nye uddannelsespladser uden for de fire største byer og ved at udflytte ca. 1.000 eksisterende pladser fra de fire største byer.

Nationalt partnerskab om velfærdsuddannelser

Der oprettes et nyt *nationalt partnerskab om velfærdsuddannelser* på det videregående uddannelsesområde. Det nye partnerskab mellem regeringen, KL og Danske Regioner skal styrke dialogen om uddannelsesdækningen for velfærdsuddannelserne i hele landet, herunder med særligt fokus på flere praktikpladser, der er en forudsætning for at oprette og udflytte velfærdsuddannelsespladser.

50 mio. kr. til professionshøjskolernes velfærdsuddannelser uden for de store byer

Regeringen har med det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten aftalt, at der afsættes 50 mio. kr. til at styrke og udvikle velfærdsuddannelserne og sørge for, at der er flere attraktive studiepladser uden for de store byer.

2030-målsætning om højere optag uden for storbyerne og lavere optag i de største byer

Det er besluttet, at der udarbejdes en samlet 2030-sektorplan for hver af hovedsektorerne universiteter, erhvervsakademier, professionshøjskoler, maritime institutioner og kunstneri-

³ Studerende er opgjort som personer, der fuldførte en videregående uddannelse. Universitetsuddannelser omfatter akademiske bacheloruddannelser og udelte kandidatuddannelser. Delte kandidatuddannelser er ekskluderet for at undgå dobbelttælling. Internationale studerende er ikke med i opgørelsen.

⁴ Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet (2017): *Udviklingen i unges fraflytning fra yderområder og den geografiske centralisering af uddannelserne*.

ske institutioner. Planerne skal anvise, hvordan målsætningen om udflytning eller reduktion af sektorens samlede optag i de største byer på op til 10 pct. kan realiseres frem mod 2030.

Større grundtilskud til decentrale uddannelsesudbud uden for de større byer

Grundtilskuddet til decentrale uddannelsesudbud uden for de større byer hæves fra 2 mio. kr. til 4 mio. kr. pr. udbudssted fra 2023 og frem. Den nuværende grænse, hvor en institution højst kan modtage tilskud for seks udbud, fjernes. Der gives et nyt centralt grundtilskud på 2 mio. kr. til uddannelsesfilialer, der ligger uden for de fire største byer, fra 2023 og frem.

Hævet taxametertakst til udbud uden for de større byer

Taxametertaksten til udbud uden for de største byer hæves med 5 pct. i 2023 og 2024, 6 pct. i 2025 og 2026 og 7 pct. fra 2027 og frem.

Styrket uddannelsesudbud for menige soldater og øget brug af uddannelsespakker i AMU-systemet

Initiativet giver menige soldater bedre mulighed for at få en formel erhvervsrettet uddannelse. Initiativet gennemføres fortrinsvist uden for de store byer. Der etableres en erhvervsuddannelse med hold over hele landet fra 1. december 2021 med forventet deltagelse af 300 konstabelelever. 10 projekter om anvendelse af AMU-uddannelsespakker forventes evalueret primo januar 2022.

Investerings- og etableringspulje på 537 mio. kr. til 23 nye uddannelsesudbud

Der afsættes i perioden 2021 til 2026 i alt 84 mio. kr. til at medfinansiere oprettelsen af 16 nye professions-, erhvervsrettede- og maritime uddannelser, heriblandt ti velfærdsuddannelser, og 434 mio. kr. til at medfinansiere oprettelsen af fem nye lange videregående uddannelser på universitetsniveau fordelt i hele Danmark. Med de fem nye lange videregående uddannelser kan man uddanne sig som tandlæge i Hjørring, dyrlæge i Foulum, jurist i Esbjerg, læge i Køge samt arkitekt i Kalundborg. Der afsættes desuden 19 mio. kr. over en fireårig periode til to kunstneriske uddannelser på Kulturministeriets område. Der vil blive udflyttet og oprettet i alt 60 kunstneriske uddannelsespladser i Holstebro under hhv. Den Danske Scenekunstscole og Det Jyske Musikonservatorium.

Midlertidigt stop for fusioner mellem uddannelsesinstitutioner

Allerede i februar 2020 indførte regeringen et midlertidigt stop for fusioner mellem uddannelsesinstitutioner. Fusionsstopet vil være gældende, indtil der på baggrund af politiske drøftelser ligger en samlet plan for ungdomsuddannelsesdækningen i hele landet.

Gymnasiale uddannelser

I juni 2021 indgik regeringen en aftale om den koordinerede tilmelding til gymnasiale ungdomsuddannelser. Aftalen omfatter en ny elevfordelingsmodel, som sikrer en bedre balance mellem land og by ved at styrke elevgrundlaget på institutioner i tyndtbefolkede områder. Der indføres bl.a. en minimumskapacitet på mindst 84 elever, som skal sikre et fagligt bæredygtigt undervisningsmiljø.

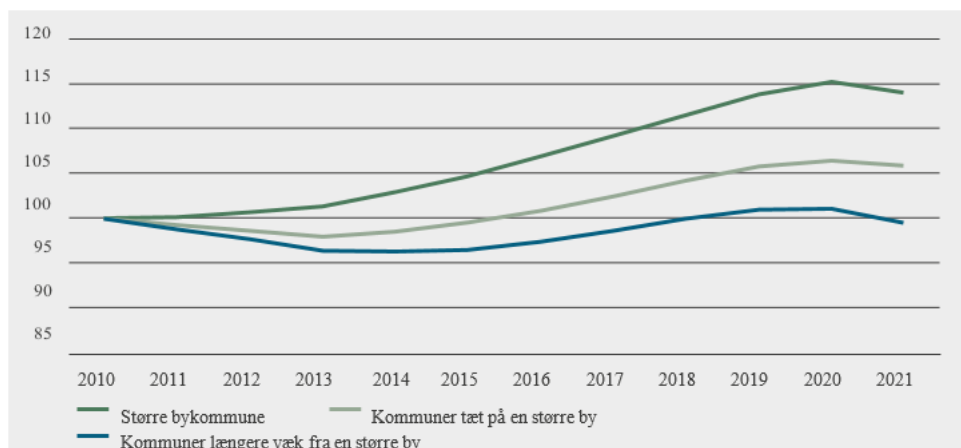
4. BESKÆFTIGELSE OG ERHVERVSLIV

Landdistrikternes erhvervsliv spiller en vigtig rolle i dansk økonomi med bl.a. mange produktionsvirksomheder, landbrug og turisme. Samtidig betyder gode muligheder for beskæftigelse noget for et områdes attraktivitet i forhold til bosætning. Det er fx ofte vigtigt, at der er gode jobmuligheder til begge ægtefæller, når familier skal vælge, om de vil blive i eller flytte til landdistriktsområder.

Beskæftigelse

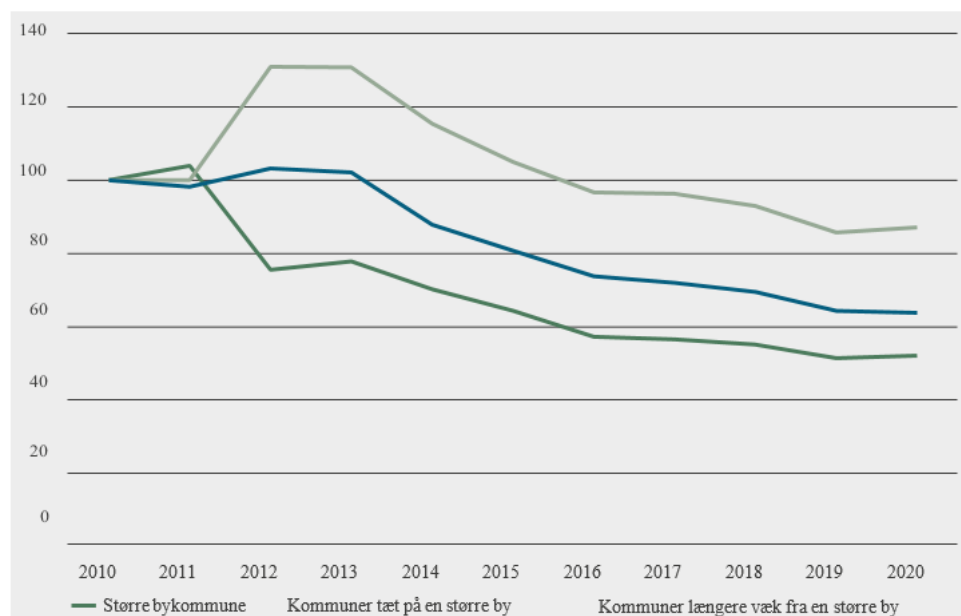
Antallet af beskæftigede var historisk højt i starten af 2020 før Covid-19-krisen. Udviklingen i beskæftigelsen på landsplan dækker dog over store geografiske forskelle. Fremgangen i udviklingen i antal lønmodtagere var i perioden fra 1. kvartal 2010 til 1. kvartal 2021 størst i de større bykommuner, mens den i kommuner længere væk fra en større by har været mindst. Efter Covid-19-krisen i 1. kvartal 2021 er antallet af lønmodtagere i kommuner længere væk fra en større by lidt under niveauet i 1. kvartal 2010, efter et par år over niveauet i 2010 (fig. 4.1).

Figur 4.1: Udvikling i antal lønmodtagere i beskæftigelse, 2010-2021

Anm.: Figuren viser udviklingen i antal lønmodtagere i beskæftigelse for perioden 1. kvartal 2010 til 1. kvartal 2021. Beskæftigelse for lønmodtagere opgøres kvartalsvis for antal personer med lønmodtagerjob. Figuren er baseret på bopælsgeografi. 1. kvartal 2010 = 100.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Figur 4.2: Udvikling i antal fuldtidsledige, 2010-2021

Anm.: Figuren viser udviklingen i antal fuldtidsledige for perioden 1. januar 2010 til 1. januar 2021. Bruttoledigheden er opgjort hvert år i januar. Figuren er baseret på bopælsgeografi. 1. januar 2010 = 100.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

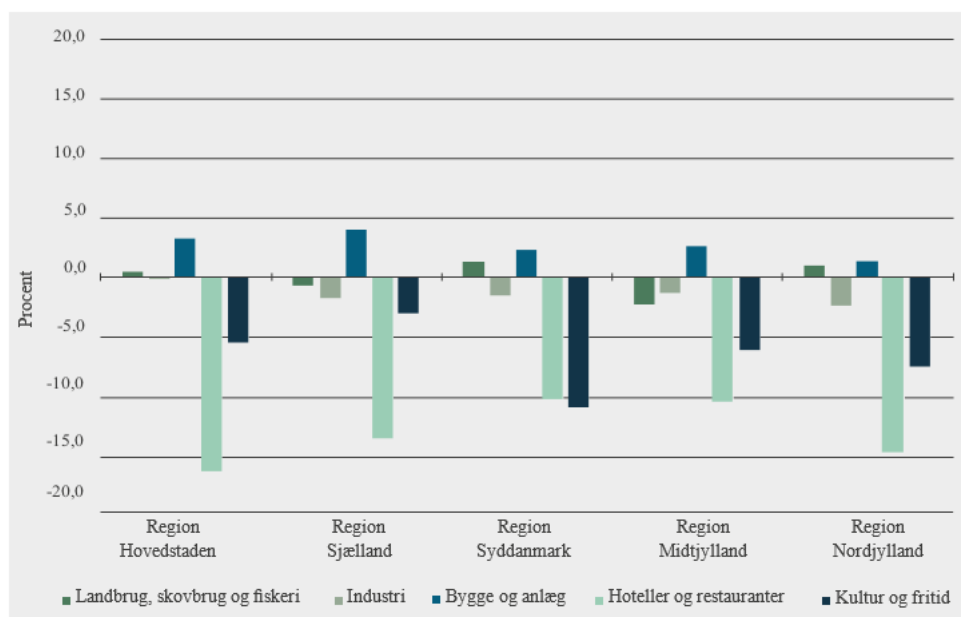
Ledighed

Udviklingen i antallet af ledige (fuldtidsledige) har tæt sammenhæng med udviklingen i antallet af beskæftigede, og antallet af ledige var i starten af 2021 under niveauet i samme måned i 2010 i større bykommuner, kommuner tæt på en større by og i kommuner længere væk fra en større by (fig. 4.2). Ledigheden steg fra starten af 2020 til starten af 2021, men er fortsat lavere end i 2010. Den ofte forholdsvis lave ledighed i landdistrikterne skal flere steder ses i sammenhæng med, at en relativt stor andel af befolkningen står uden for arbejdsstyrken.

Erhvervsstruktur

Industri, landbrug og turisme udgør en stor del af erhvervsstrukturen i landdistrikterne. Det betyder bl.a., at landdistrikterne er særligt sårbare for udsving i den globale økonomi, der kan nedsætte efterspørgslen på danske varer fra både produktionsvirksomheder og landbrug. Antallet af lønmodtagere beskæftiget i industrien er fra slutningen af 2019 til slutningen af 2020 faldet i Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland (fig. 4.3). Antallet af lønmodtagere beskæftiget inden for hotel- og restaurationsbranchen er faldet markant i samtlige af landets regioner i samme periode.

Figur 4.3: Ændring i antal lønmodtagere beskæftiget inden for udvalgte brancher, 2019-2020

Anm.: Figuren viser den procentvise ændring i antal lønmodtagere i beskæftigelse inden for fem udvalgte brancher fra 4. kvartal 2019 til 4. kvartal 2020. Beskæftigelse for lønmodtagere opgøres kvartalsvis for antal personer med lønmodtagerjob. Figuren er baseret på bopælsgeografi. Andre brancher tæller råstofvindning, energiforsyning, vandforsyning og renovation, handel, transport, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel og udlejning, vidensservice, rejsebureauer, rengøring mm., offentlig adm., undervisning, sundhed mm., samt andre serviceydelser.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Udviklingen i turismeerhvervet

Turismeerhvervet var før 2020 og udbruddet af Covid-19 i kraftig vækst. Antallet af overnatninger satte i 2019 rekord for sytten år i træk. Knap halvdelen af turismeomsætningen i 2019, dvs. 67,5 mia. kr., blev skabt i kyst- og naturturismen, dvs. turismen uden for de fire største byer.⁵ Turismen har størst relativ betydning for den lokale økonomi i en række kystkommuner og i mange ø-kommuner. Fx er Fanø Kommune, med en andel på 32,8 pct., den kommune, hvor turismen fylder relativt mest af det samlede udbud af varer og tjenester. Dette er væsentligt over landsgennemsnittet på 2,3 pct.

⁵ Oplysninger fra Visit Denmark.

Covid-19 og turismeerhvervet

Visit Denmark anslår, at Covid-19 har ført til et tab på ca. 40,6 mia. kr. i turismeomsætningen fra 2019 til 2020.⁶ Kyst- og naturturismen i landdistrikterne har dog klaret sig betydeligt bedre end storbyturismen. Mens antallet af udenlandske turister generelt faldt brat, understøttede åbningen af den tyske grænse, at de tyske turister, der typisk besøger de danske kyster, kunne holde ferie i Danmark. Sammen med en stor stigning i antallet af danskere, der holdt ferie inden for landets grænser, gjorde det, at antallet af overnatninger i feriehuse næsten lå på samme niveau som antallet af overnatninger i 2019, mens antallet af overnatninger i lystbådehavne steg en smule (fig. 4.4).

⁶ Visit Denmark (2021): Notat om Tabt Turismeomsætning.

Figur 4.4: Overnatninger fordelt på overnatningsform, 2008-2020

År	Hoteller	Vandrerhjem	Feriecentre	Lystbådehavne	Camping	Feriehuse
2008	100	100	100	100	100	100
2009	95	85	95	95	95	95
2010	95	80	95	95	95	95
2011	105	85	105	85	105	105
2012	110	85	110	85	110	110
2013	115	85	115	85	115	115
2014	120	105	120	85	120	120
2015	125	125	125	85	125	125
2016	130	145	130	85	130	130
2017	135	160	135	85	135	135
2018	140	175	140	85	140	140
2019	150	180	150	85	150	150
2020	85	85	85	85	125	130

Anm.: Figuren viser udviklingen i antallet af overnatninger siden 2008 (2008 = 100).

Kilde: Danmarks Statistik.

Statslige arbejdspladser

Arbejdet med at flytte og etablere arbejdspladser i byer uden for hovedstaden nærmer sig den sidste fase. Regeringen er hermed tæt på at færdiggøre de reformer, som den tidligere regering igangsatte. Regeringen har i maj 2021 oversendt en status på Bedre Balance I og II til Folketinget. Bedre Balance I og II flytter og etablerer tilsammen ca. 8.000 statslige arbejdspladser uden for København. Af regeringens status fremgår, at 77 ud af 89 flytninger og etableringer, der er planlagt i forbindelse med reformerne, er udflyttet. Dermed er ca. 7.600 ud af de knap 8.000 statslige arbejdspladser placeret i byer uden for København. Hovedparten af de resterende flytninger gennemføres efter planen inden udgangen af 2021, mens de sidste tre flytninger og etableringer afsluttes i 2022 og 2023. Regeringen meldte i 2020 ud, at skatteforvaltningen skal styrkes ved at ansætte 1.000 nye skattefaglige medarbejdere og oprette otte nye skattecentre i perioden 2020 til 2023.

Regeringens initiativer

Regionale vækstteams

Med *Aftale om stimuli og grøn genopretning* blev syv regionale vækstteams nedsat, som er kommet med anbefalinger til, hvordan regeringen bedst investerer i otte lokale erhvervsfyrtårne. I regeringens udspil *Danmark Kan Mere 1* er der afsat yderligere midler, så der nu er afsat i alt 1 mia. kr. til at opdyrke lokale erhvervsfyrtårne rundt om i landet inden for bl.a. klima, vand, life science, biosolutions og robotteknologi.

Styrkelse af kyst- og naturturisme – herunder outdoorturisme

Med *Aftale om sommer- og erhvervspakken 2021* er der afsat 15 mio. kr. til Dansk Kyst- og Naturturisme med henblik på at stimulere turismeforbruget og bidrage til omstilling af turismeerhvervet til nye potentialer, ligesom der blev afsat 5 mio. kr. i 2021 til Dansk Kyst- og Naturturisme til at understøtte en

bæredygtig udvikling af outdoorturismen, hvor der samtidig passes på naturen.

Projektmodningsfond til styrkelse af turismeinvesteringer

Med *Aftale om genstart af dansk eksport* er der afsat 15 mio. kr. i 2020 i statsligt tilskud til en projektmodningsfond til turismeinvesteringer uden for de større byer. Fonden skal bidrage til, at konkrete investeringsprojekter, der kan styrke overnatningskapaciteten i kyst- og naturturismen, udvikles og modnes. Med Sommerpakken 2021 afsættes yderligere 10 mio. kr. i 2021 til et statsligt bidrag til en styrkelse af projektmodningsfonden.

Lån i landdistrikterne

Med udspillet *Tættere på – flere uddannelser og stærke lokalsamfund* foreslår regeringen, at minimumsgrænsen for små vækstlån i Vækstfonden på 1 mio. kr. fjernes. Initiativet skal bidrage til at skabe grundlag for mere aktivitet og flere arbejdspladser i landdistrikterne.

Eksportpakke

Med *Aftale om udbetaling af resterende to ugers indefrosne feriemidler, eksportpakke og reserve til forlængelse af hjælpepakker* er der afsat 575 mio. kr. årligt i perioden 2021 til 2023 til en eksportpakke, der skal understøtte dansk eksport i lyset af Covid-19 og den forventede lavere internationale efterspørgsel.

Heraf blev der bl.a. afsat 305 mio. kr. i alt til opfølgning på eventuelle aktuelle eksportbehov og/eller ønsker fra genstartteams og til yderligere initiativer, der styrker dansk eksport.

Statslige arbejdspladser

Regeringen etablerer otte nye skattecentre uden for hovedstadsområdet og ansætter 1.000 nye skattefaglige medarbejdere i perioden 2020 til 2023. Med finanslovsaftalen 2020 blev de første skattecentre etableret i Fredericia og Frederikssund,

og de første 250 medarbejdere blev ansat. I 2021 åbnes skattecentre i Viborg og Esbjerg, i 2022 i Ringe og Slagelse og i 2023 i Svendborg og Frederikshavn.

20 nye nærpoltienheder

Med *Aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021 til 2023* oprettes 20 nye nærpoltienheder. Nærpoltienhederne placeres spredt over hele landet bl.a. i Asnæs i Ods herred Kommune, Aars i Vesthimmerlands Kommune og Toftlund i Tønder Kommune. Med aftalen styrkes politiets tilstedeværelse i hele Danmark bl.a. gennem de 20 nye nærpoltienheder, flere beredskabspatruljer, 110 ekstra lokalbetjente og mere frihed til lokale løsninger.

Arbejdspladser på forsvarsområdet

250 nye arbejdspladser, der etableres som udmøntning af Arktis-kapacitetspakken og forsvarsforligets cyberreserve, placeres i væsentligt omfang uden for de store byer. Implementeringsarbejdet med Arktis-kapacitetspakken og udmøntningen af cyberreserven pågår. Fordelingen af de ca. 250 nye arbejdspladser er ikke endeligt fastlagt, men det prioriteres og forventes, at disse i væsentligt omfang placeres uden for de store byer.

5. TRANSPORT OG DIGITAL INFRASTRUKTUR

Gode transportmuligheder og god adgang til digital infrastruktur er vigtig i hele landet. Det gælder ikke mindst i land-

distriktsområder, hvor en velfungerende fysisk og digital infrastruktur er afgørende for at overvinde de ofte større afstande, der eksempelvis er mellem borgeres bolig og deres arbejdsplads, mellem virksomheder og deres leverandør og kunder m.v.

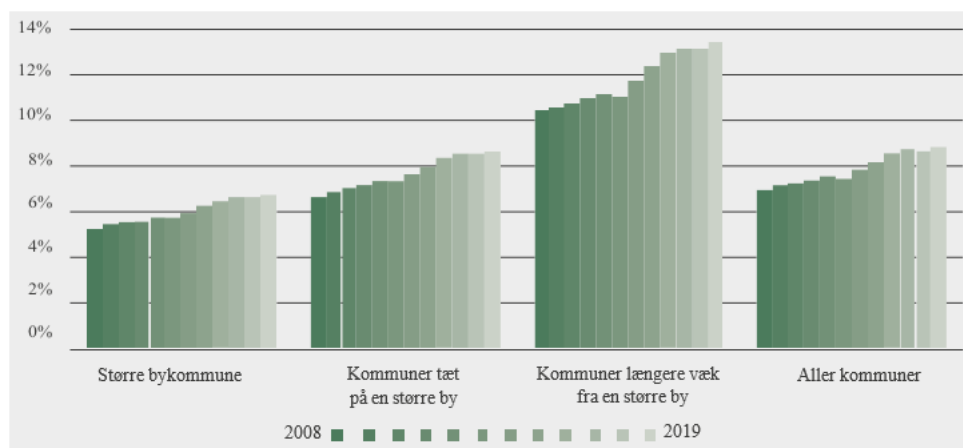
Covid-19 og nye transportmønstre

Covid-19-krisen og 2020 blev et år, hvor mange arbejdede hjemme. Det førte til store ændringer i transportmønstre. Det er for tidligt at sige, om disse ændringer blot er midlertidige, eller man kan forvente grundlæggende ændringer af transportmønstre. Hvis det fremover bliver normalt med mere hjemmearbejde i mange brancher, vil det påvirke transportmønstre og kunne understøtte et arbejdsliv, hvor arbejdspladsen ligger i de større byer, mens bopælen ligger i landdistriktsområder, eller omvendt.

Pendling

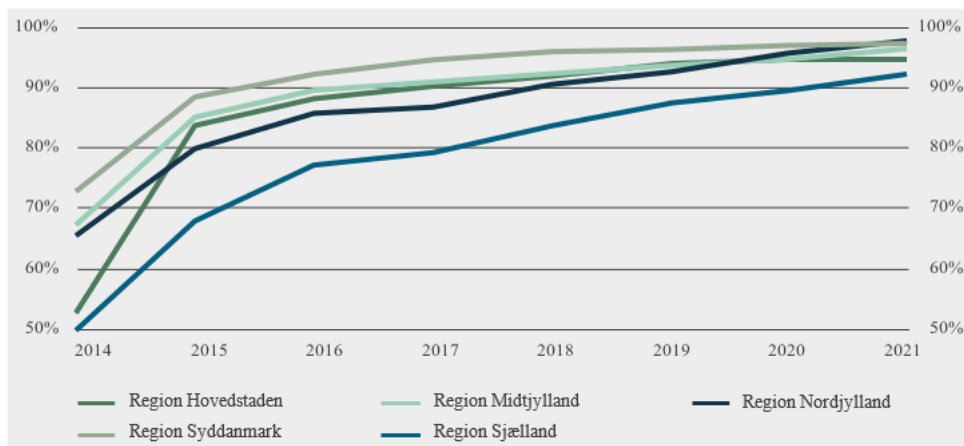
Før Covid-19-krisen gik udviklingen i Danmark mod en større villighed til at transportere sig over store afstande mellem bolig og arbejde. Andelen, der pendler mere end 50 km. dagligt, er således steget fra 6,9 pct. i 2008 til 8,8 pct. i 2019. Og andelen af pendlere, der kører mere end 50 km. dagligt, er markant højere i kommuner længere væk fra en større by end tættere på de større byer.

Figur 5.1: Andel af pendlere, der pendler mere end 50 km. til arbejde, 2008-2019

Anm.: Figuren viser procentdelen af beboerne i en kommuneinddeling, hvis arbejde ligger længere end 50 km fra bopælen. Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger.

Figur 5.2: Udviklingen i andelen af boliger og virksomheder med 100/30 Mbit/s, 2014-2021

Anm: Bygger på kortlægning af data indhentet fra teleoperatørerne. Af fastnetsteknologier indgår xDSL/kobber, kabel-tv, fiber og fast trådløst i kortlægningen.

Kilde: Energistyrelsen.

Bilejerskab og kollektiv transport

Bilejerskabet er over en årrække generelt blevet større i hele Danmark.⁷ I de større byer er der oftest et større udbud af kollektiv transport. Der er således flere transportmuligheder til rådighed i umiddelbar nærhed samt hyppige afgange, hvorimod bilen i nogle landdistrikter kan være den eneste transportmulighed. Færre børn og unge og flere ældre i landdistrikterne betyder, at der er et fald i efterspørgslen på kollektiv transport. En analyse fra COWI om kollektiv trafik i yderområder fra 2019 viser, at elever i folkeskoler og ungdomsuddannelser udgør 68 pct. af buspassagererne i de undersøgte landdistrikter, hvilket er markant flere end i byområderne.⁸ Samtidigt anvender ældre i de undersøgte landdistrikter busserne langt mindre end ældre i byområderne. Analysen viser ligeledes, at der er kommuner, hvor den demografiske udvikling har betydet et fald på en femtedel af passagergrundlaget over en tiårig periode.

Digital infrastruktur

De fleste borgere og virksomheder i Danmark har god dækning, når det gælder højhastighedsbredbånd med hastighed på mindst 100 Mbit/s download og 30 Mbit/s upload. Ved seneste optælling i 2021 havde 96 pct. af alle boliger og virksomheder adgang til mindst 100/30 Mbit/s. Det er en stigning på 2 procentpoint fra 2020. På regionalt plan er Region Sjælland, der hidtil har haft en dårligere dækning, ved at indhente de fire andre regioner, når det kommer til udbredelsen af bredbånd med mindst 100/30 Mbit/s. Region Syddanmark og Region Nordjylland er længst med udbredelsen af bredbånd med en dækningsgrad på henholdsvis 97 pct. og 98 pct. for 100/30 Mbit/s i 2021.

Digital infrastruktur i sommerhusområder

Med udbruddet af Covid-19 har mange anvendt sommerhuse som en base, hvorfra de har kunnet arbejde hjemme. Det har sat ekstra fokus på behovet for en god dækningsgrad også for sommerhuse, men en god internetafdækning har også stor betydning, når sommerhusene alene anvendes som feriebolig

og udlejes til ferieformål. I 2014 havde 26 pct. af alle sommerhuse adgang til mindst 100/30 Mbit/s. I 2021 havde 81 pct. af alle sommerhuse adgang til mindst 100/30 Mbit/s.

Regeringens initiativer

Regeringen og et bredt flertal af Folketingets partier har i 2021 indgået *Aftale om Infrastrukturplan 2035*. Sammen med igangværende investeringer, fornyelse og vedligehold udgør investeringerne på transportområdet i alt ca. 161 mia. kr. i 2022 til 2035 til bl.a. nedenstående initiativer:

Veje, der binder landet sammen, og veje, der begrænser trængsel

Sammen med igangværende investeringer, fornyelse og vedligehold er afsat i alt 64 mia. kr. til at styrke vejinfrastrukturen med bedre sammenhængende vejforbindelser i hele Danmark i 2022 til 2035.

Pulje til bedre trafikale sammenhæng mellem land og by

Der afsættes en pulje på 3,5 mia. kr. i perioden 2022 til 2035 til projekter på det øvrige statsvejnet, som kan binde land og by sammen og sikre bedre fremkommelighed. Puljen vil bl.a. kunne anvendes til opgraderinger af eksisterende landeveje til motortrafikveje, 2+1-veje, etablering af omfartsveje og til de ændringer af cyklistforholdene, som de konkrete nyanlæg og opgraderinger af statsvejene måtte føre med sig. Puljen kan også gå til at styrke fremkommeligheden gennem lokale tiltag som eksempelvis svingbaner, helleanlæg, ombygning af rundkørsler og ITS.

Ladeinfrastruktur langs statsvejnettet

Der afsættes en økonomisk ramme på 500 mio. kr. i perioden 2022 til 2030, som kan anvendes til at understøtte et højt serviceniveau for opladning på de længere bilture langs statsvejnettet. Med den afsatte ramme kan der gennem udbud sikres en geografisk dækning af ladestander i landet, som fremmer den grønne omstilling og understøtter mobiliteten for elbils-ejerne, når de har behov for at køre langt. Med den afsatte økonomiske ramme kan der etableres godt 50 ladeparker med ca. 630 lynladepladser.

⁷ Danmarks Statistik, BIL707.

⁸ COWI (2019): *Kollektiv trafik i yderområder*.

Ladeinfrastruktur til tung transport

Som en del af *Infrastrukturplan 2035* er der i gang sat et arbejde med en strategi for udrulning af infrastruktur til alternative drivmidler til tung transport, som skal medvirke til at understøtte de investeringsbeslutninger, som giver de bedste samfundsøkonomiske afkast på længere sigt, og som blandt andet kan belyse hvilke overordnede rammebetingelser, staten bør sætte for udrulningen af drivmiddelinfrastrukturen. Strategien skal være færdig i 2022 og danne baggrund for udmøntning af puljen på 275 mio. kr. til drivmiddelinfrastruktur til tung transport.

Havnepulje

Der afsættes 50 mio. kr. i 2022 til en havnepulje, hvortil der kan søges om tilskud til fx etablering af kaj anlæg, moler, vejinfrastruktur på havnen og eventuel infrastruktur til landstrøm. Herudover igangsættes en analyse af strømforhold ved fremskudt færgehavn ved Tårs på Lolland.

Bedre forhold for erhvervslivets transport

Der afsættes en ramme på i alt 50 mio. kr. til udvidelse af seks rastepladser langs statsvejnettet med henblik på at etablere flere parkeringspladser for modulvogntog og andre lastbiler. Følgende rastepladser udvides: Hylkedal V, Tuelsø S, Øster Løgum V, Tappernøje Ø, Skærup V og Rønninge N.

Jernbaneprojekter

Der afsættes 86 mia. kr. til igangværende og nye projekter, herunder nye jernbaneprojekter, samt til en øget indsats for fornyelse og vedligehold af jernbanen. Investeringerne i jernbanen vil være med til at styrke togtrafikken på tværs af landet og regionerne med flere og hurtigere tog. Der afsættes også 700 mio. kr. i 2022 til 2025 til regionerne til investeringer i privatbanerne.

Batteritog

Der afsættes 330 mio. kr. til indkøb af fire batteritog og ladeinfrastruktur til togtrafikken på strækningen Holstebro-Skjern. Indkøbet skal være en del af Midtjyske Jernbaners togindkøb til Lemvigbanen og giver mulighed for at høste de nødvendige erfaringer med batteritogsdrift forud for en udrulning af batteritogsdrift på yderligere regionale strækninger. Herudover afsættes en ramme på 650 mio. kr. til etablering af den nødvendige ladeinfrastruktur til batteritogsdrift på de øvrige strækninger i Midt- og Vestjylland, på Svendborgbanen og i Nordjylland således, at elektrificering af disse strækninger kan ske ved udrulning af batteritogsdrift.

Trygge og attraktive stationer

Der afsættes en pulje på 350 mio. kr. i perioden 2022 til 2023 til mere trygge og attraktive stationer. Puljen kan gå til tryghedsskabende initiativer på stationer, herunder på S-togsstationer i hovedstadsområdet, til modernisering af videoovervågning samt en bedre og mere tryk indretning af stationer og tilstødende områder. Puljen kan også gå til at skabe mere aktivitet på stationerne, som giver mere tryghed, og den kan gå til at skabe grønnere stationer. Det kunne eksempelvis være istandsættelse eller ombygning af stationsbygninger, udskiftning af perronbelysning eller forbedrede gangtunneller og gangbroer.

Forbedring af sikkerhed og tilgængelighed i udvalgte perronovergange

Der afsættes en pulje på 150 mio. kr. til at forbedre sikkerheden og tilgængelighed i udvalgte perronovergange.

Pulje til øget tilgængelighed

Der afsættes en pulje på 650 mio. kr. i perioden 2022 til 2035 til at øge tilgængeligheden på stationer i hele landet. Det primære formål med puljen er at gøre togstationer mere tilgængelige for alle mennesker uanset behov og dermed sikre, at rejser kan foretages spontant på tværs af landet.

Pulje til grønne busser og grøn flextrafik

Der afsættes en pulje på 250 mio. kr. i perioden 2022 til 2026 til flere grønne busser og mere grøn flextrafik. Puljen skal være med til at understøtte, at regionerne kan efterleve og implementere de gældende klimasamarbejdsaftaler, som regeringen har indgået med en række kommuner og alle regionerne.

Sommerrejsepas

Der afsættes 33 mio. kr. årligt i perioden 2022 til 2024 til et sommerrejsepas, som gør det muligt at rejse frit rundt med kollektiv transport i hele landet i en sammenhængende periode på otte dage for et engangsbeløb på 399 kr. for voksne og halv pris for børn på 12 til 15 år. Børn under 12 år rejser gratis i følge med en voksen iht. gældende rejseregler. Billetten omfatter offentlige kollektive transportformer, dvs. DSB- og Arriva-tog, busser, metro, lokalbaner og letbaner i hele landet.

Cykelinfrastruktur i hele landet

Der afsættes 3 mia. kr. til en massiv udbygning af cykelinfrastrukturen i hele landet. Der udmøntes 400 mio. kr. til cyklens år 2022, hvor 200 mio. kr. afsættes til medfinansiering af kommunale cykelstiprojekter og 200 mio. kr. afsættes til beslutningsklare cykelstiprojekter langs statsvejene. Projekterne vil igangsættes i 2022 og færdiggøres over de kommende år.

Samkørsel og delebiler

Med aftale om grøn omstilling af vejtransporten er det besluttet, at der skal gennemføres en analyse af konkrete tiltag, der kan fremme samkørsel. Analysen færdiggøres i 2021. Med aftalen er der videre afsat 3 mio. kr. til at gennemføre en kampagne om begrænsning af transportspild, som fokuserer på at fremme samkørsel og delebilisme. Kampagnen lanceres i foråret 2022.

Grønt takstudvalg

Som en del af *Infrastrukturplan 2035* blev det aftalt at nedsætte et grønt takstudvalg, der skal komme med anbefalinger til, hvordan priserne i kollektiv transport i højere grad kan understøtte overflytning af passagerer fra bilen til den kollektive trafik og andre CO₂-venlige transportformer (cykel og gang).

Bedre bredbånd

Foruden ovennævnte initiativer i infrastrukturplanen har regeringen med Finanslovsaftalen 2021 sikret en forlængelse af bredbåndspuljen i 2021 med 100 mio. kr. Puljen skal fortsat bidrage til en forbedret bredbåndsdækning i de områder, hvor markedet ikke af sig selv sikrer tilstrækkelig udrulning.

6. BOLIGMARKEDET

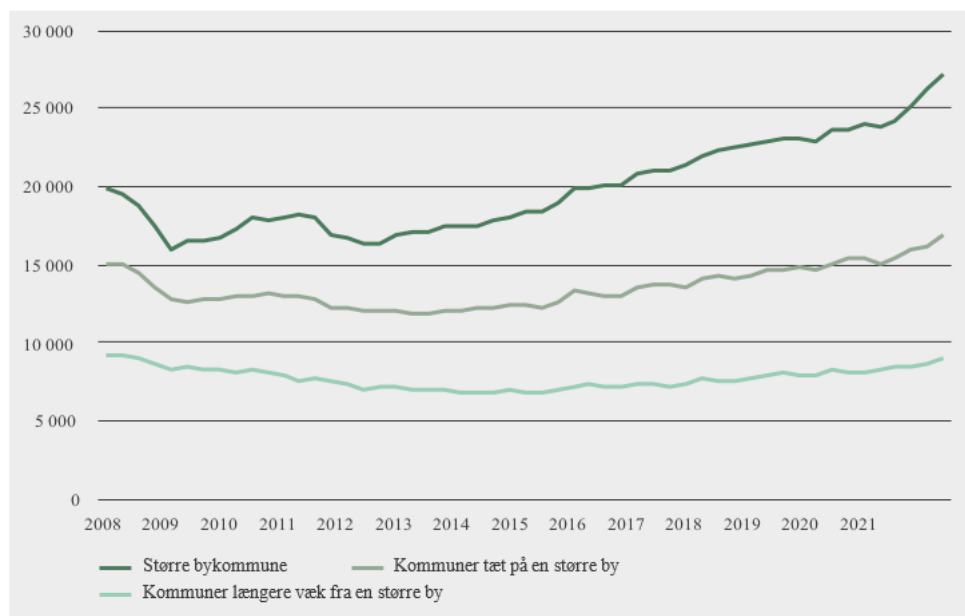
Det har stor betydning for et områdes fortsatte udvikling og virksomhedernes fortsatte adgang til arbejdskraft, at der er attraktive boliger og bymiljøer i landdistrikter og mindre byer, som kan tiltrække nye borgere. Det højner også attraktionsværdien, at der ikke ligger ubeboede eller nedrivningsmodne boliger i landsbyerne og i det åbne land. Befolkningsudviklingen i nogle landdistriktsområder og mindre byer gør imidlertid, at efterspørgslen efter boliger falder, mens udbuddet af boliger er forholdsvis konstant. Det lægger et nedadgående pres på priserne og gør, at nogle huse står tomme eller har efterslæb mht. renoveringer m.v. Endvidere kan der være udfordringer med finansiering af boligkøb.

Kvadratmeterpriser

Covid-19-krisen har sat sine spor på det danske boligmarked. Det giver sig til udtryk i stigende priser, en større omsætning

og lavere liggetider. Boligpriserne har på det seneste været stigende på landsplan. Fra starten til slutningen af 2020 steg kvadratmeterpriserne mest i de større bykommuner, hvor stigningen var på 14 pct. (fig. 6.1). Til sammenligning steg kvadratmeterpriserne 9 pct. i kommuner længere væk fra de større byer. Der er markante forskelle på kvadratmeterpriserne på tværs af de tre kommunetyper. I 3. kvartal 2020 var kvadratmeterpriserne på 27.225 kr. i de større bykommuner, 16.938 kr. i kommuner tæt på de større byer og 8.945 kr. i kommuner længere væk fra de større byer. Selvom priserne i kommuner længere væk fra de større byer er steget støt siden, de var lavest i 2014, er priserne endnu ikke nået det niveau, de lå på før finanskrisen. I de større bykommuner nåede kvadratmeterpriserne niveauet fra før finanskrisen allerede i 2015.

Figur 6.1: Kvadratmeterpriser på solgte parcel- og rækkehuse i kommunerne, 2008-2021

Anm: Gennemsnit af kvadratmeterpriser for realiserede handler. Gennemsnittet er taget som gennemsnittet af kvadratmeterpriserne for hver kommune i kategorierne.

Kilde: Finans Danmark, Boligmarkedsstatistikken.

Liggetider, lånoptagelse og realkreditgæld

Liggetiderne er på landsplan blandt de laveste i 10 år. I 2013 var den gennemsnitlige liggetid 229 dage, mens den i 2021 var 156 dage.⁹ Salget af fritidshuse, som typisk ligger i kommuner længere væk fra de store byer, steg markant i 2020, og priserne på fritidshuse steg med 20,8 pct. fra 1. kvartal 2020 til 1. kvartal 2021. Selvom boligsalget i 2020 har været stigende i hele landet, oplever mange borgere i landdistrikter, at det er vanskeligere at optage lån end i andre dele af Danmark. Det kan gøre det sværere at købe bolig i områder, der allerede oplever udfordringer på boligområdet. På landsplan er de danske husholdningers samlede realkreditgæld steget med næsten 13 pct. til 1.600.409 mio. kr. i perioden 2013 til 2018. Udviklingen i den samlede realkreditgæld afhænger både af omfanget af nye lån og afdragsbetalingerne på den eksisterende

rende gæld. I mange kommuner længere væk fra de større byer er realkreditgælden faldende.¹⁰ Det kan både være et udtryk for, at der i kommunerne generelt afdrages mere på gælden, eller at der optages færre nye lån.

Tomme bygninger

På landsplan er der stadig mange tomme bygninger. Langt de fleste tomme bygninger ligger i det åbne land eller i byer med færre end 4.000 indbyggere. Der er i alt 44.200 helårsboliger på landsbasis, der ikke har haft registreret et CPR-nummer på adressen i to år i træk. Knap 27.000 af de 44.000 helårsboliger har været uden tilknyttede beboere de seneste fem år i træk. Det kan både være tale om helårsboliger, der står tomme, samt boliger, som bliver brugt som fleks- eller ferieboliger de steder, hvor der ikke er bopælspligt.

⁹ Finans Danmark: Boligudbudsstatistikken.

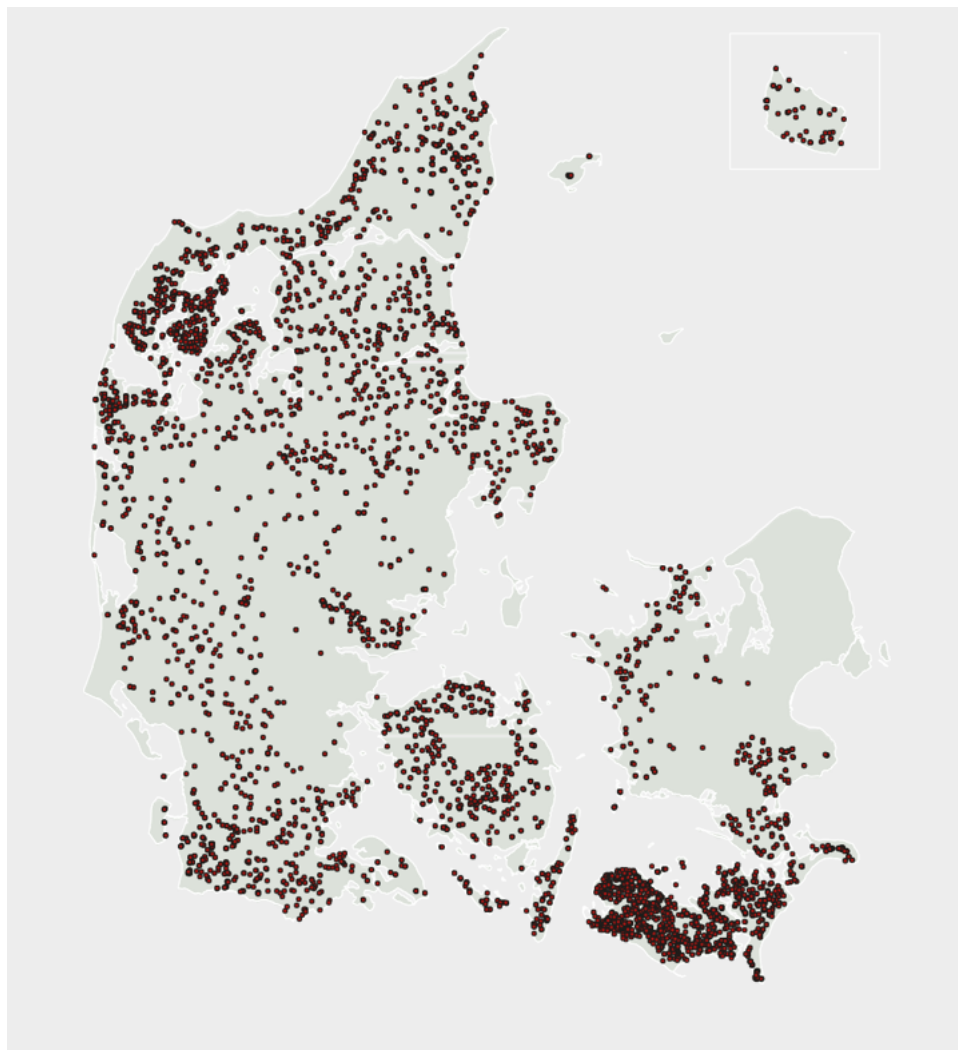
¹⁰ Danmarks Nationalbank.

Nedrivning

Ejendomsmarkedet i flere områder uden for de store byer er præget af et skævt forhold mellem udbud og efterspørgsel. Puljen til landsbyfornyelse kan anvendes i byer med færre end 4.000 indbyggere og i det åbne land til bl.a. kommunalt opkøb af nedslidte ejendomme med henblik på istandsættelse eller nedrivning, nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger og kondemnering af sundheds- eller brandfarlige boliger. I perioden fra 2014 til september 2021 er der i hele landet registreret i alt 4.310 ejendomssager, der angår

nedrivninger, under puljen til landsbyfornyelse. Specielt på Lolland og Falster samt i Nordvestjylland er der nedrevet mange huse under puljen til landsbyfornyelse (fig. 6.2). Der gennemføres også nedrivninger uden støtte fra puljen til landsbyfornyelse fx i tidligere købstæder og andre mindre provinsbyer, der kan opleve samme problemer med funktionsforladte bygninger som landsbyerne. I disse områder er man ikke berettiget til at modtage midler til nedrivning fra puljen.

Figur 6.2: Geografisk fordeling af nedrivninger i hele landet under puljen til landsbyfornyelse, 2014-2021

Kilde: Bolig- og Planstyrelsen på baggrund af data fra BYF2012 september 2021.

Regeringens initiativer

Bedre adgang til lån i landdistrikterne

På boligområdet foreslår regeringen i udspillet *Tættere på – flere uddannelser og stærke lokalsamfund* (maj 2021) en statsgaranti på den yderste del af boliglån i landdistrikter. Initiativet skal give bedre adgang til boligfinansiering i landdistrikterne.

Styrkelse af nedrivningsindsatsen

Med *Aftale om stimuli og grøn genopretning* er der afsat yderligere 150 mio. kr. til at styrke nedrivningsindsatsen i 2021. Midlerne udmøntes som en del af pulje til landsbyfornyelse som tilskud til kommunerne. Samtidig hæves den statslige medfinansiering fra 60 pct. til 80 pct., hvormed effekten udgør ca. 187,5 mio. kr. Midlerne skal styrke nedrivningsindsatsen i de kommuner med det største behov for nedrivning af tomme boliger.

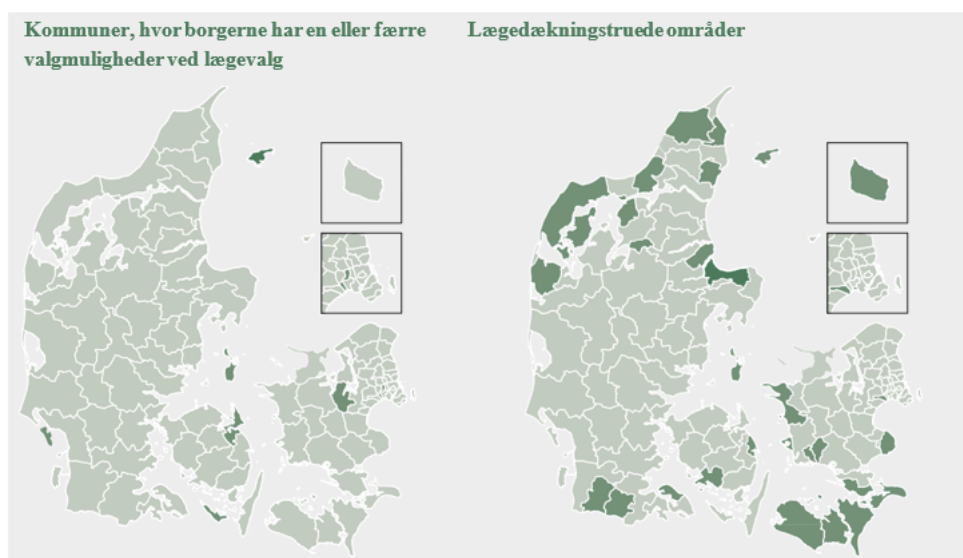
7. NÆRHED I VELFÆRD OG STÆRKE LOKALSAMFUND

Det har stor betydning for landdistrikterne, at der er et lokalt butiksliv, et velfungerende fritids- og kulturliv, adgang til offentlige servicetilbud og sundhedsydelse samt gode muligheder for oplevelser i naturen. Funktionerne er væsentlige for borgerne i områderne, men de er også væsentlige for områdernes tiltrækningskraft på nye borgere, virksomheder og turister.

Lægedækning

I flere dele af landet er der udfordringer med lægedækning i almen praksis. Det betyder, at en del borgere enten bor i kommuner, hvor de ikke har valgmuligheder, hvis de skal vælge ny læge, eller bor i lægedækningstruede områder (fig. 7.1). Udfordringerne med lægedækningen varierer meget fra kommune til kommune. Således har ca. 107.000 borgere i kommuner, kun en eller ingen valgmuligheder i forbindelse med lægevalg. Godt 600.000 borgere bor i lægedækningstruede områder som fx dele af Nord- og Vestjylland, Syddanmark, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster.

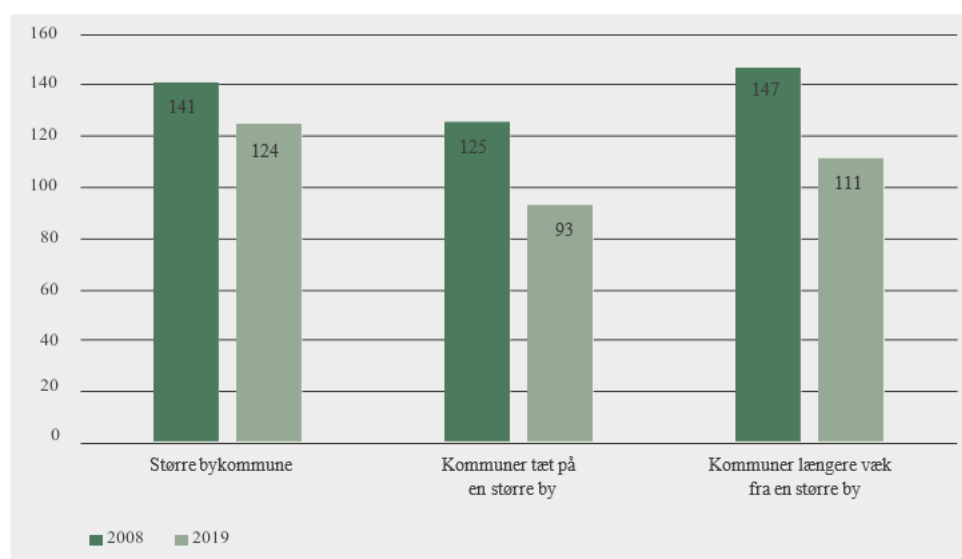
Figur 7.1: Udfordringer med lægedækning

Anm.: Lægedækningstruede områder er opgjort primo 2021 og tager udgangspunkt i en række kriterier, herunder tilbud i henhold til sundhedsloven, lægens alder, handler og socioøkonomi.

Kilde: Danske Regioner, eSundhed, Noegletal dk samt Sundhedsministeriets beregninger.

Figur 7.2: Oversigt over antal biblioteker på kommuneplan, 2008-2019

Anm.: De to søjler repræsenterer hhv. antallet af åbne biblioteker i 2008 og 2019 inden for de pågældende kategorier, defineret som antal betjeningssteder med offentlig adgang (betjeningssteder omfatter faste afdelinger og bogbusser, uanset åbningstid).

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet, noegletal.dk

Adgangen til biblioteker

Et bibliotek, hvor der er etableret borgerservice og andre funktioner, har stor betydning for antallet af daglige besøgende og dermed stor betydning for kundestrømmen i bymidten. Der er mange gode erfaringer med, at biblioteker etableres i bymidten, hvor de skaber synergi med handelsliv, spisesteder og andre kulturinstitutioner m.v.

Antallet af biblioteker er faldet på landsplan siden kommunesammenlægningen. Der er lukket flest biblioteker i kommuner længere væk fra en større by (fig. 7.2). I samme periode er der dog foregået en udvikling, der har budt på nye former for biblioteksservices, både i forhold til de fysiske rammer og i forhold til bibliotekstilbud, herunder digitale tjenester.

Butikker

Antallet af dagligvarebutikker er overordnet faldet fra 3.057 i 2010 til 2.790 i 2020 (fig. 7.3). Antallet var faldende frem til 2017, men er fra 2018 vendt til en mindre årlig stigning. Stigningen dækker over en omfordeling mellem butiksstørrelser og typer, hvor der er sket en stigning i antallet af discountbutikker i især de lidt større byer, mens der har været et kraftigt fald i antallet af mindre butikker. I byerne betyder det en ændring af dagligvarehandelen, mens det i de mindste byer kan

betyde, at byens sidste dagligvarebutik er lukket. I byer med under 500 indbyggere har der været et fald i antallet af dagligvarebutikker hvert år i perioden 2010-2020. I nogle landsbyer og mindre byer, er der dog i de seneste år etableret op mod 100 borgerdrevne dagligvarebutikker, hvor foreninger og lokale borgere går sammen om at bevare deres sidste lokale dagligvareforsyning, der i mange lokalsamfund også fungerer som et lokalt samlingssted.

Butikslivet er bl.a. udfordret af en stigende handel via internettet. Særligt udvalgsvarehandelen oplever en øget andel af e-handel. Institut for Centerplanlægning (ICP) vurderer, at e-handlen primo 2020, dvs. lige før corona-udbruddet i Danmark, udgjorde ca. 23 pct. af udvalgsvareforbruget. Ifølge FIIH – Foreningen for Danske Internethandlere – er tøj, sko og accessories den mest købte varekategori på nettet. E-handlen med dagligvarer var primo 2020 fortsat på et noget lavere niveau, 2-3 pct.¹¹ I lyset af bl.a. e-handlen oplever de mindre byer og landdistrikterne, at der bliver stadig færre udvalgsvarebutikker. Det er en udvikling, der udfordrer mange byer og bymidter.

¹¹ *Indenrigs- og Boligministeriet (2021): Redegørelse for udviklingen i kommunernes detailhandelsplanlægning.*

Figur 7.4: Oversigt over antal dagligvarebutikker fordelt på bystørrelser, 2010-2020

Indbyggere i byen/antal dagligvarebutikker	2010	2020	Indeks
Over 100.000	437	524	120
60.000 - 100.000	165	154	93
40.000 - 60.000	274	296	108
20.000 - 40.000	357	306	86
10.000 - 20.000	301	253	84
5.000 - 10.000	300	275	92
2.000 - 5.000	486	420	86
1.000 - 2.000	269	226	84
500 - 1.000	221	195	88
Under 500	296	141	48
Total	3.106	2.790	90

Kilde: Retail Institute Scandinavia A/S (2021): Dansk Dagligvarehandel 10-års statistik 2010-2020.

Regeringens initiativer

Sundhed

Det fremgår af den politiske forståelse mellem regeringen og støttepartierne, at regeringen vil invitere til forhandlinger om en sundhedsaftale.

Regeringen har i forbindelse med udspillet Tættere på – flere uddannelse og stærke lokalsamfund (maj 2021) foreslået følgende initiativer:

Udviklingsaftaler

Der indgås udviklingsaftaler med de 2-3 kommuner i 2021, som er og har været mest vanskeligt stillede efter kriterierne i

særtilskudspuljen, herunder med særlige strukturelle og sociale udfordringer.

Fornyelse af bymidter og lokale velfærdsfunktioner

Der afsættes en statslig pulje på 150 mio. kr. i perioden 2022-2027 til medfinansiering af fornyelse af bymidter samt 30 mio. kr. i perioden 2023-2025 til medfinansiering af biblioteker i bymidter. Der arbejdes også for at målrette EU's strukturfondsmidler til bæredygtige byer og arbejdet med at understøtte levende bymidter.

Krav om strategisk planlægning for bymidter

Der indføres krav i planloven om, at kommunerne i kommuneplanen skal udarbejde en strategisk planlægning for by-

midterne med sammenhæng til kommunens øvrige strategier og i tæt samarbejde med byens private og civile aktører. Formålet er at opnå en helhedsorienteret strategisk indsats for levende bymidter.

Stop for nye aflastningsområder

Der indføres et femårigt stop for planlægning af nye aflastningsområder, mens effekterne af aflastningsområder vurderes. Derefter skal det besluttes, om der igen skal kunne udlægges aflastningsområder.

Forsøgsordning med frie bymidter

Der indføres en forsøgsordning med frie bymidter, hvor 10 bymidter sættes fri af eksisterende bindinger, lovgivning og praksis med henblik på at afprøve tiltag, der kan understøtte arbejdet med levende og aktive bymidter. Kommuner, der indgår i forsøgsordningen, forpligter sig til at etablere velfærdcentre med kommunale velfærdstilbud. Der afsættes til forsøgsordningen 100 mio. kr. til medfinansiering til fornyelse af bymidter og 30 mio. kr. til medfinansiering af lokale velfærdcentre.

Bedre mulighed for borgerdrevne dagligvarebutikker

Der etableres en matching-pulje på 18 mio. kr. over tre år under Landdistriktpuljen til medfinansiering af etablering og udvikling af borgerdrevne dagligvarebutikker.

Styrkelse af lokal og regional journalistik

Regeringen vil i sit kommende medieudspil foreslå en omfordeling af mediestøttens redaktionelle produktionsstøtte fra store landsdækkende nyhedsmedier til lokale/regionale nyhedsmedier, en ny samarbejdsmodel for produktion af lokale nyheder og en ny pulje til distriktsblade og ugeaviser fra 2022 til 2025.

Landdistriktpuljen

Landdistriktpuljen fremmer landdistriktsudvikling gennem støtte til projekter og udvalgte aktører. Puljens formål er at støtte projekter, der kan fremme beskæftigelse, erhvervsudvikling, service, levevilkår, bosætning samt lokale kultur- og fritidsaktiviteter i landdistrikterne og de små øsamfund, eller som kan belyse landdistrikternes udviklingsvilkår og informere om udviklingsmulighederne i landdistrikterne. Der har

i 2021 ekstraordinært været afsat 62 mio. kr. til Landdistriktpuljen.

Lokale aktionsgrupper

Lokale aktionsgrupper (LAG og FLAG) er lokalt forankrede foreninger, som skaber udvikling og innovation i lokalsamfundene ved bl.a. at tildele tilskudsmidler til relevante projekter. I den politiske aftale om grøn omstilling af dansk landbrug er der afsat 93 mio. kr. årligt til LAG i årene 2022 til 2027.

Med *Aftale om Hav-, Fiskeri- og Akvakulturprogrammet 2021 til 2023* er der oprettet en national pulje til de lokale fiskeriaktionsgrupper (FLAG) på 16 mio. kr. årligt i 2021 til 2023.

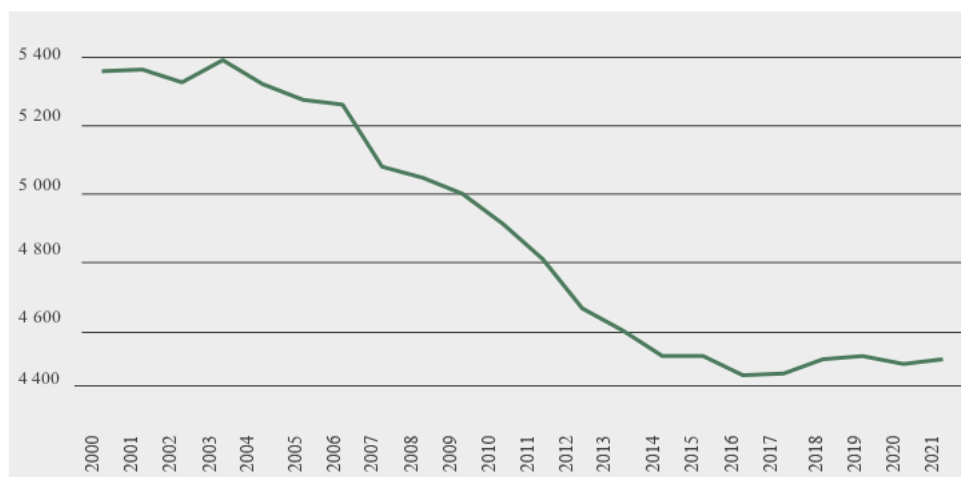
8. DE SMÅ ØER

De 27 småøer har i mange sammenhænge mere tilfælles med hinanden, end med landdistrikterne i den kommune de hører til. Småøerne er ofte udfordret af et faldende indbyggertal og en aldrende befolkning. Småøerne er også ofte udfordret i forhold til serviceudbud, institutioner m.v. Der ses dog også positive udviklingstendenser på flere småøer med nye virksomheder, unge tilflytterfamilier og øget aktivitet, særligt i sommermånederne.

Befolkningstallet

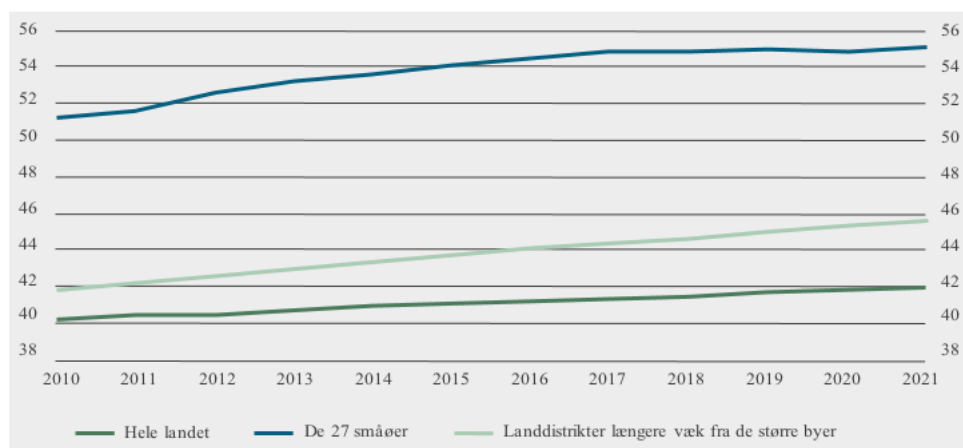
Befolkningstallet på de 27 småøer, der er medlemmer af Sammenslutningen af Danske Småøer, faldt drastisk efter årtusindskiftet, men er stabiliseret de senere år og endda steget en smule siden 2016 (fig. 8.1). I modsætning til resten af landdistrikterne var der en mindre stigning i befolkningstallet i 2021 på småøerne. Mens det samlede befolkningstal på småøerne er næsten uændret de seneste fem år, er der stor variation i befolkningsudviklingen fra ø til ø. I de seneste fem år har 20 af de 27 øer mistet beboere. Det gælder fx Tunø, der har mistet 26 beboere i perioden, så der nu i 2021 er 96 beboere, og Fur, der har mistet 31 beboere i perioden, så der nu i 2021 er 757 beboere. Derimod oplever andre øer tilgang, og fx har Orø i perioden haft en tilgang på 120 beboere, så der nu i 2021 er 968 beboere, og Agersø har i perioden haft en tilgang på 25 beboere, så der nu i 2021 er 188 beboere.

Figur 8.1: Udvikling i befolkningstallet på de 27 småøer, 2000-2021

Kilde: Danmarks Statistik

Figur 8.2: Udvikling i gennemsnitsalderen på småøerne

Anm: Gennemsnitsalderen på småøerne er beregnet med sognedata. Kun sogne, der helt udgøres af småøer, er inkluderet, hvor enkelte øer er udeladt.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Gennemsnitsalder

Gennemsnitsalderen på småøerne er markant højere end i landdistrikterne længere væk fra de større byer, hvor gennemsnitsalderen endda er noget højere end i hele landet tilsammen (fig. 8.2). Gennemsnitsalderen var støt stigende frem til 2017, hvorefter den har ligget stabilt på ca. 55 år. Til sammenligning er gennemsnitsalderen i landdistrikterne længere væk fra de større byer fortsat stigende.

Beskæftigelse

De danske småøers forbindelser til fastlandet, herunder de større brofaste øer, varierer meget. For nogle øers vedkommende er det svært at kombinere en bopæl på en ø med et arbejde på fastlandet dels som følge af afstanden til fastlandet, dels hvis der er væsentlig transporttid på fastlandet fra færgehavnen. Bl.a. derfor er det vigtigt for at kunne fastholde og tiltrække nye helårsbeboere, at der er lokale arbejdspladser på de danske småøer. Fra 2010 til 2019 er beskæftigelsen fal-

det med 3,6 pct., hvilket er et større fald end i de øvrige dele af landet (fig. 8.3). Kun i landdistrikterne længere væk fra de største byer er der også sket et fald i samme periode. Beskæftigelsesfrekvensen var i 2019 stadig lavere end i resten af landet, men bruttoledigheden var imidlertid også lavere end i resten af landet.

Ø-færgerne

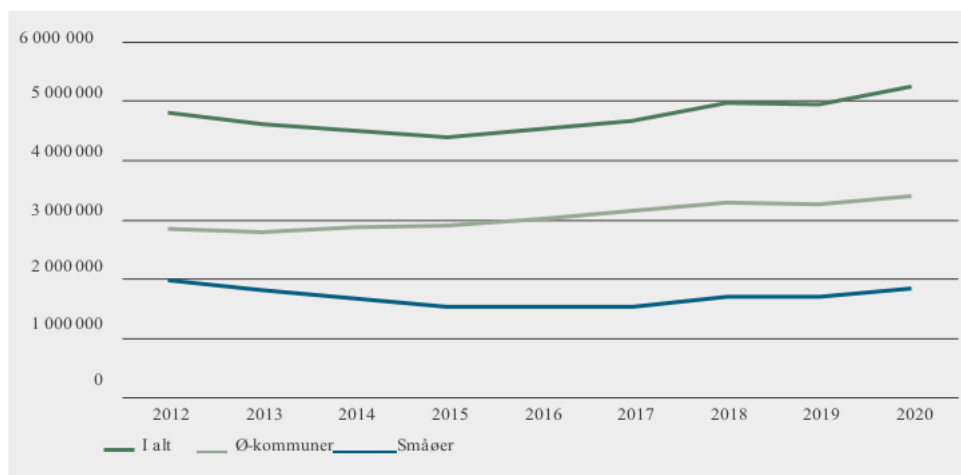
Ø-færgerne er et afgørende bindeled til et større arbejdsmarked, bredere serviceudbud og for mange øer også til skole og daginstitutioner. Øerne er derfor afhængige af gode færgeforbindelser for at fastholde og tiltrække nye øboere. Det samlede passagerantal for ø-færgerne faldt i perioden 2012 til 2015. I 2015 blev færgetaksterne nedsat, og efterfølgende er det samlede passagerantal steget. I hele perioden har der været fremgang i passagerantallet til ø-kommunerne, mens passagerantallet til småøerne, på trods af en stigning i de senere år, stadig ligger en smule under niveauet i 2012 (fig. 8.4).

Figur 8.3: Socioøkonomiske nøgletal for de danske småøer

	Byområder i eller tæt på de største byer	Byområder længere væk fra de største byer	Landdistrikter tæt på de største byer	Landdistrikter længere væk fra de største byer	De 27 småøer
Beskæftigelsesfrekvens (2019)	74,7 pct.	72,5 pct.	79,9 pct.	76,4 pct.	71,0 pct.
Udvikling i beskæftigelse (2010-2019)	11,5 pct.	0,6 pct.	6,5 pct.	-1,4 pct.	-3,6 pct.
Bruttoledighed (2019)	3,9 pct.	3,9 pct.	2,6 pct.	3,1 pct.	2,4 pct.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Figur 8.4: Udvikling i antallet af passagerer til danske øer, 2012-2020

Anm.: Ø-kommuner (Læsø, Samsø, Fanø, Ærø), småøer (Orø, Sejerø, Agersø, Omø, Fejø, Femø, Baagø, Lyø, Avernakø, Barsø, Skarø, Drejø, Strynø, Aarø, Endelave, Venø, Anholt, Tunø og Fur). Oplysninger om færgeruterne til Nekselø, Bjørnø, Hjortø, Birkholm, Barsø, Hjarnø, Egholm samt ruten Orø-Hammer Bakke (privatejet) indgår ikke, da disse ruter ikke indberetter data til Danmarks Statistik.

Kilde: Danmarks Statistik og Indenrigs- og Boligministeriet.

Regeringens initiativer

Almene boliger på øerne

Med *Grøn boligaftale* afsættes i perioden 2021 til 2026 en pulje til etablering af almene boliger på øerne. Der er afsat 29,1 mio. kr., hvor der kan ydes tilskud til nedbringelse af anskaffelsessummen for alment byggeri, hvilket udgør 404.000 kr. pr. bolig. I 2021 gives der tilskud til otte boliger på Læsø, seks boliger på Orø, 20 boliger på Samsø og 38 boliger på Ærø. Med *Grøn boligaftale* afsættes i perioden 2021 til 2026 en pulje til nedsættelse af huslejen på 6,1 mio. kr. til eksisterende almene boliger. 54 almene familieboliger står til at opnå lejenedsættelse – 33 boliger på Fur, fire på Anholt, ti på Fejø, tre på Femø og fire på Sejerø. Det svarer til lidt over halvdelen af det samlede antal almene familieboliger på de danske småøer. Tilskuddet udgør årligt 20.200 kr. pr. bolig.

Turisme på øerne

Med *Sommerpakken 2021* blev der afsat 75 mio. kr. til at gøre det gratis for gående og cyklister og biler med handicapparkeringkort at sejle mellem danske havne og øer samt mellem Rønne og Ystad i sommeren 2021.

Omstilling af indenrigsfærger

Med *Aftale om udmøntning af midler fra grøn transportpulje II til omstilling af indenrigsfærger* afsættes 200 mio. kr. til omstilling af indenrigsfærgerne. Med puljen sigtes mod en reduktion af CO₂-udledningen og af øvrige emissioner fra færgetrafikken. Med *Aftale om udmøntning af midler fra grøn transportpulje* afsættes yderligere 85 mio. kr. til medfinansiering af investeringer i grønne indenrigsfærger.

Omstilling og forbedringer af indenrigsfærger

Med *Aftale om Infrastrukturplan 2035* afsættes en pulje på 100 mio. kr. fra 2028. Puljen kan medfinansiere tekniske inve-

steringer i lokale færgeruter som fx udskiftning af motorer, større renoveringer samt udskiftning af tonnage.

Hermed slutter redegørelsen.
